

MUSEU NACIONAL
D'ART DE CATALUNYA

2021

MEMÒRIA

PATRONAT I PATROCINADORS

PATRONAT**PRESIDENT**

Joan Oliveras i Bagués

VICEPRESIDENTS

Natàlia Garriga Ibáñez

Jordi Martí Grau

Víctor Francos Díaz

VOCALS

Pere Almeda i Samaranch

Isak Andic

Jordi Carulla i Font

Laura Cendrós Jorba

Marta Clari Padrós

Carles Colomer Casellas

Marta Domènech i Tomàs

Elisa Durán Montolio

Jordi Foz i Dalmau

María José Gálvez Salvador

Elsa Ibar Torras

Dolores Jiménez Blanco

Francesc Xavier Marcé Carol

Joan Francesc Marco Conchillo

Rosa Martínez Delgado

Dolors Portús i Vinyeta

Pau Relat i Vidal

Elisa Ros Barbosa

Ana Vallès Blasco

Rafael Villaseca Marco

SECRETÀRIA

Anna Bernadàs Mena

DIRECTOR

Pepe Serra Villalba

ADMINISTRADOR

Víctor Magrans Julià

PATROCINADORS**MECENES**

Fundació "la Caixa"

BENEFACTORS

Fundació Palarq

Naturgy

Santander

PROTECTORS

Fira Barcelona

Fundació Damm

Transports Metropolitans de Barcelona

COL-LABORADORS

Agrolimen, Can Sumoi, Confraria del Cava Sant Sadurní, Fundació Jesús Serra, Fundació Amics del Museu Nacional, HP Printing & Solutions, Laie, Leica Camera Iberia, Magma Cultura, TRAM

MITJANS DE COMUNICACIÓ

Ara, betevé, Cadena 100, SER Catalunya, El 9 Nou, El País, El Periódico de Catalunya, El Punt Avui, Flaixbac, La Vanguardia, Regió 7, Segre, Televisió de Catalunya/Catalunya Ràdio, Time Out Barcelona

Edició: Juny 2022

Fotografies: © Museu Nacional d'Art de Catalunya

ÍNDEX

PRESENTACIÓ

COL·LECCIÓ

EL MUSEU EN XIFRES

- **NOUS INGRESSOS**
- **ACTUACIONS DE CONSERVACIÓ-RESTAURACIÓ**
- **PRÉSTECES I DIPÒSITS**
- **DIGITALITZACIÓ**
- **CENTRE DE CONEIXEMENT I RECERCA**
 - Departament de Gestió documental i Arxiu
 - Biblioteca Joaquim Folch i Torres
 - Publicacions

EXPOSICIONS TEMPORALS

- ⊕ *La guerra infinita. Antoni Campañà. Les tensions d'una mirada (1906-1989)*
- ⊕ *Les 1001 històries d'enlloc*
- ⊕ *Els colors del foc. Hamada-Artigas*
- ⊕ *El Museu en perill! Salvaguarda i endreça de l'art català durant la Guerra Civil*
- ⊕ *Gaudí*

COMUNICACIÓ, PROJECTES DIGITALS I MÀRQUETING

ARTISTES AL MUSEU

- ⊕ **GUERRA CIVIL. ART, CONFLICTE I MEMÒRIA**
 - ⊕ *Aeronàutica [vol] Interior. Francesc Torres*
 - ⊕ *Re-parar. Svantje Busshoff*
- ⊕ *Dins per dins. Francesca Llopis*
- ⊕ *Empelt*
- ⊕ *Mà parallamps. Antoni Ortega*
- ⊕ **CÒMIC**
 - ⊕ *Els universos de l'Albert Montey*

MITJANS DE COMUNICACIÓ

EXPOSICIONS FORA DEL MUSEU

- ⊕ *Cartells de la vida moderna. Els orígens de l'art publicitari*

ELS PÚBLICS

PROGRAMES PÚBLICS

- ⊕ **EL MUSEU I EL DIBUIX**
- ⊕ **ACTIVITATS**
 - ⊕ *Guerra Civil. Art, conflicte i memòria*
 - ⊕ *Gaudí i la idea de ciutat*
 - ⊕ *Més activitats*
- ⊕ **FAMÍLIES I LLEURE**
- ⊕ **EDUCACIÓ**
 - ⊕ *Explorem el passat, parlem del present*
 - ⊕ *Projectes educatius*
- ⊕ **L'OBRA D'ART. PROGRAMA D'ACCIÓ COMUNITÀRIA**
- ⊕ **FORMACIÓ MUSEOGRÀFICA**

ACCESSIBILITAT I INCLUSIÓ

GESTIÓ D'ESPAIS

**ORGANITZACIÓ
I RSC**

PATROCINI

**XARXA DE
MUSEUS D'ART
DE CATALUNYA**

**AMICS DEL
MUSEU
NACIONAL**

**DIRECTOR'S
PRESENTATION**

**MEMÒRIA
ECONÒMICA**

**PRESENTACIÓN
DEL DIRECTOR**

**COL-LABORACIONS
AMB MUSEUS
I ENTITATS LOCALS**

Presentació

Presentem, un any més, la *Memòria anual* del Museu Nacional d'Art de Catalunya, un document que recull els projectes que s'han impulsat des de les diverses àrees que integren la institució, i que permet copsar clarament que el 2021 ha estat un any en què s'ha recuperat l'activitat que havia quedat en part aturada per la covid-19. El 2021 s'ha apostat pel retorn a la presencialitat perquè sabem que l'experiència de visitar el Museu és única i insubstituïble. Tot i això, no hem deixat passar l'oportunitat d'incorporar ja de manera permanent la digitalització i els nous formats en línia per arribar a tothom.

L'equip humà del Museu, així com les empreses col·laboradores, han fet un esforç per aconseguir el compromís de la nostra institució vers la societat, com a espai on repensar l'actualitat a través de l'art i la creació, i on trobar eines per fer front als reptes del present. Amb l'aposta per una programació ambiciosa i la garantia d'una visita confortable i segura, hem aconseguit consolidar la tendència positiva en la recuperació del nombre de visitants.

Les nombroses propostes d'enguany han pivotat, en gran mesura, sobre dos eixos temàtics que han servit per agrupar les principals exposicions temporals i activitats. *Guerra Civil. Art, conflicte i memòria* ha inclòs la presentació de les **noves sales Art i Guerra Civil**, un espai de referència de l'art produït durant la Guerra Civil espanyola que ha posat en valor un important conjunt d'obres i artistes —també de dones creadores—; l'exposició ***La guerra infinita. Antoni Campaña. Les tensions d'una mirada (1906-1989)***, que ha permès descobrir aquest fotògraf en tota la seva trajectòria i, especialment, les instantànies amagades de la Guerra, de gran valor artístic i documental; la mostra ***El Museu en perill! Salvaguarda i endreça de l'art català durant la Guerra Civil***, que ha donat a conèixer al gran públic un episodi cabdal del nostre patrimoni museístic i del propi Museu Nacional; i, finalment, dins del programa "Artistes al Museu", la intervenció de l'artista Francesc Torres ***Aeronàutica [vol] Interior***, que ha convertit la Sala Oval en un escenari de grans dimensions amb dues rèpliques a escala real d'avions de combat per reflexionar sobre la mort i el sacrifici de morir per un ideal. Aquests projectes han conviscut amb un ampli programa d'activitats organitzat amb la col·laboració d'entitats i col·lectius especialitzats d'arreu del territori, els quals han aportat visions expertes i nous punts de vista.

L'altre gran eix temàtic ha estat *Gaudí i la idea de ciutat*, amb ***Gaudí***, una exposició exhaustiva i rigorosa per desfer mites i situar l'arquitecte català dins un context polític, ideològic i estètic molt concret. Un projecte

coproduït amb el Musée d'Orsay, que consolida la línia de col·laboracions amb els principals museus d'arreu del món, i que també ha tingut un programa d'activitats específic. La mostra ha comportat tasques de conservació i restauració de gran envergadura.

Al marge d'aquests dos grans programes, les sales d'art modern també han acollit l'exposició ***Els colors del foc. Hamada-Artigas***, una aproximació a les relacions artístiques entre Catalunya i el Japó a través de la relació d'amistat i d'admiració mútua d'aquests dos grans ceramistes del segle xx.

Pel que fa a la col·lecció, han ingressat al Museu gairebé 600 obres noves, gràcies a l'impuls del programa d'adquisicions de la Generalitat, i a noves donacions i dipòsits. És especialment rellevant l'increment del fons de **fotografia** d'Antoni Campaña, Julio Ubiña o Mey Rahola, així com la compra dels dibuixos de Núria Pompeia per al llibre *Maternasis*, o la donació d'un conjunt important d'obres de Benet Rossell, que han permès seguir desplegant el període d'**Art de postguerra i segona avantguarda**.

Aquest any també s'ha presentat el **nou programa educatiu "Explorem el passat, parlem del present"**, en què s'ha potenciat que escoles i instituts d'arreu de Catalunya es facin seu el Museu per tractar qüestions com **el gènere, la cultura de pau, la interculturalitat, la sostenibilitat o el medi ambient**. Així mateix, s'ha creat un nou programa que aposta per **la pràctica del dibuix** com a eina per potenciar el coneixement de l'art per a tot tipus de públics.

Altres novetats són: el **programa d'acció comunitària L'Obrador**, un nou espai d'experimentació que vol consolidar les relacions entre el Museu i els barris de Barcelona, especialment del Poble-sec; la creació d'una nova **Àrea de desenvolupament estratègic de negoci**, encarregada de la promoció corporativa i del turisme cultural, i la gestió d'espais i esdeveniments; i en termes d'**accessibilitat**, la instal·lació d'una maqueta tàctil de l'edifici per a persones invidents o amb baixa visió.

Sens dubte, aquest ha estat un any en què el Museu Nacional ha demostrat la seva capacitat per adaptar-se als nous temps, posant l'accent en la seva **dimensió social i educativa, amb vocació de servei públic, i refermant el seu compromís amb la sostenibilitat i la responsabilitat social**.

Pepe Serra Villalba

Director del Museu Nacional d'Art de Catalunya

“

El 2021 s'ha apostat pel retorn a la presencialitat perquè sabem que l'experiència de visitar el Museu és única i insubstituïble.

”

EL MUSEU EN XIFRES

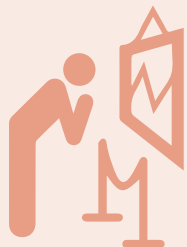

296.179

visitants

Entrades gratuïtes
o amb descompte:
223.074 (75 %)

Procedències:
55 % Barcelona,
25 % Catalunya,
3 % Espanya,
17 % Estranger

96.034

visitants exposicions
temporals

No inclosos els visitants
a les temporals
instal·lades a les sales
de la col·lecció

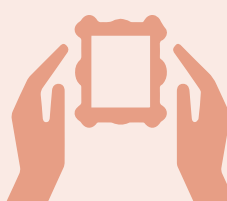

172 préstecs i dipòsits

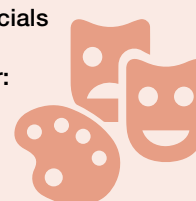
a 34 institucions
nacionals
i internacionals

593 obres ingressades

+ 31 peces de Numismàtica

797 obres restaurades
o intervingudes29.531 usuaris
programes públics

Activitats socials
i culturals presencials
i en línia: 7.482
Programa escolar:
22.049

2.711 usuaris al Centre
de Recerca i Coneixement
(CREC)

Biblioteca:
2.273 usuaris
Departament
de Gestió
documental i Arxiu:
438 usuaris presencials

3.338
Amics del Museu
Nacional1.118.564
visites al web (+20%)

Pàgines vistes:
4.332.433

45,25%
de residus segregats12 actes
Àrea de negoci
(+33%)

Sistema de Gestió de la
Responsabilitat Social
Renovació de les
certificacions
IQNet SR10, Biosphere
Responsible Tourism,
ISO 14001 i EMAS

Col·lecció

El Museu Nacional ha creat un espai de referència de l'art produït durant la Guerra Civil espanyola. Una mirada sobre el conflicte amb tota la seva complexitat que posa en valor un nombre important d'obres i artistes.

Noves sales Art i Guerra Civil

Sales 76, 77, 78, 79 i 80 d'art modern

Des de l'1 de juliol

#ArtConflicteMemòria

Cada dissabte
s'han realitzat
visites comentades
presencials en
català i castellà

Andrés Fernández Cuervo
Bombardeig, 1937

Helios Gómez
Evacuació, 1937

J. Pons
Lina Ódena, 1937

Pere Pruna
Trobada d'una milliciana amb la mort, cap a 1936-1939

Amb l'objectiu d'aprofundir en la investigació i patrimonialització de l'art, s'ha ampliat el discurs expositiu amb noves sales dedicades a l'art produït durant la Guerra Civil espanyola (1936-1939). La proposta posa en valor noves obres i nous artistes actius durant aquest conflicte bèl·lic que, sens dubte, va determinar formalment i temàticament la producció artística del moment. Una proposta nova i radical que compta amb 43 artistes i un total de 108 obres entre pintura, escultura, dibuix, fotografia, gravat, cartellisme, cinema i paper moneda, la meitat de les quals s'exposen per primera vegada de manera estable.

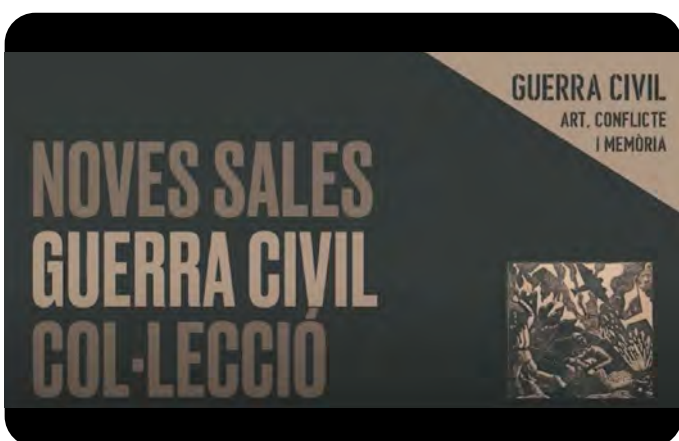
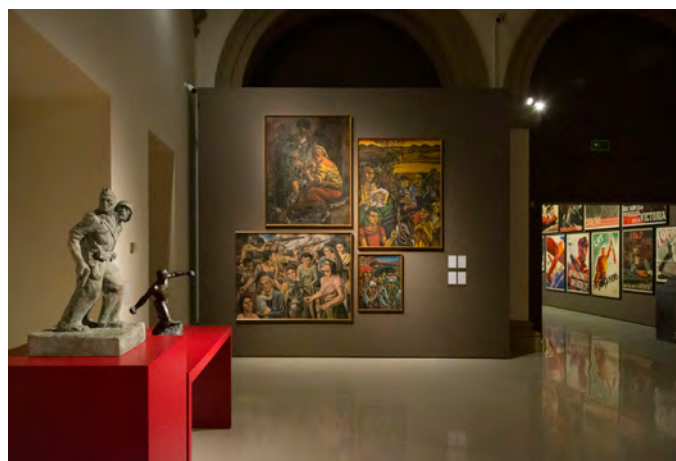
Destaca, per qualitat i quantitat, l'espai dedicat al Pavelló de la República, aparador de propaganda del govern republicà a l'Exposició Internacional de París de 1937. Aquestes obres, amb un llenguatge proper al realisme social i, en alguns casos, fins i tot al muralisme mexicà, se centren en iconografies habituals de qualsevol guerra: els soldats, el camí a l'exili i els presoners de guerra.

Els bombardejos també ocupen un espai destacat, copsats de manera avantguardista pels artistes que, impressionats pel caràcter inèdit i les conseqüències desoladores dels atacs aeris, van representar la violència indiscriminada contra civils indefensos. També s'aprofundeix en el paper de la dona durant la guerra, vista com a víctima o heroïna, amb un espai dedicat a la figura de la milliciana i a dones artistes com Juana Francisca Rubio i Ángela Nebot.

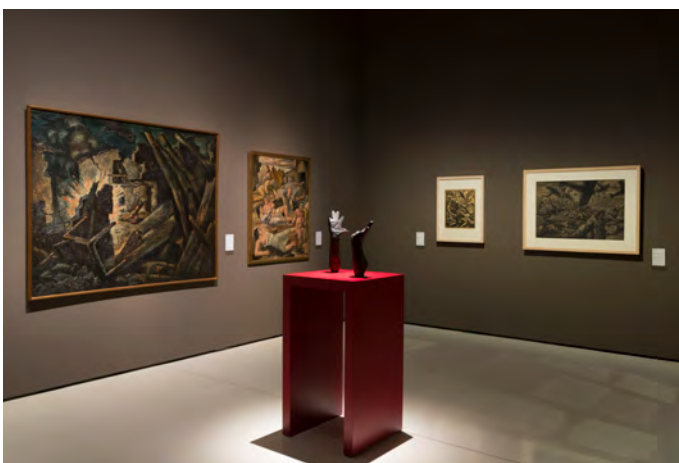
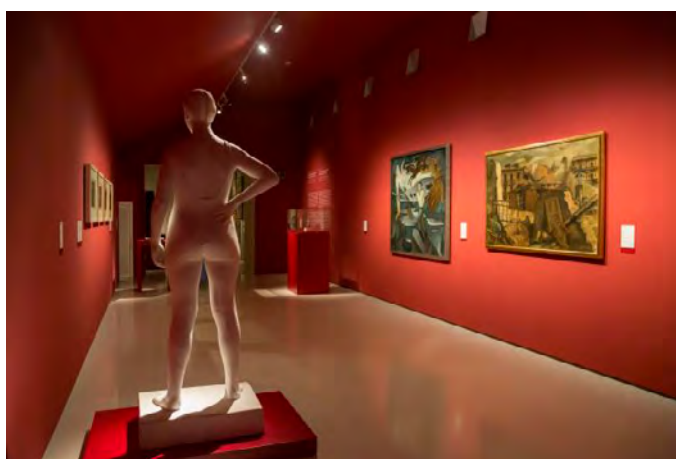
El darrer espai, en un joc expositiu que combina fotografies, dibuixos i cinema, s'ha dedicat al fotoperiodisme. Aquí destaquen les instantànies emblemàtiques de noms com Agustí Centelles o Antoni Campaña, i filmacions d'època de gran valor documental, com les de Laya Films, la productora cinematogràfica del Comissariat de Propaganda de la Generalitat de Catalunya.

Article al blog **La Guerra Civil espanyola al Museu Nacional: noves obres, nous artistes**

Article al blog **El fons d'obres de la Guerra Civil del Museu Nacional: història i memòria**

Vídeo **Noves sales Art i Guerra Civil**

Nous ingressos

Gràcies a l'impuls del programa d'adquisicions de la Generalitat, i a noves donacions i dipòsits, el fons del Museu s'ha incrementat notablement. Especialment el d'art modern, amb obres de dones artistes, i amb nous noms vinculats als períodes de la Guerra Civil espanyola, la postguerra i la segona avantguarda.

Adquisicions

Retrat d'Alfons IV el Magnànim de Isaia Ganti, dit "Isaia da Pisa"

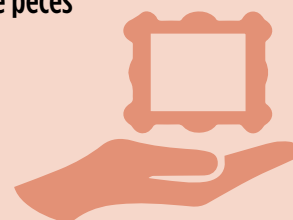
Ha ingressat al Museu aquesta destacada escultura en marbre realitzada per l'artista italià entre 1443 i 1450. L'obra, amb el retrat en baix relleu d'Alfons IV el Magnànim, ha estat adquirida per la Generalitat de Catalunya.

Conjunt de joies modernistes de Lluís Masriera

Vuit joies, provinents de la Generalitat de Catalunya, s'han incorporat al fons del Museu Nacional. Es tracta de quatre penjolls i quatre agulles de pit amb dissenys exquisits de Lluís Masriera. Joies fetes d'or, argent fi, esmalts translúcids *plique-à-jour*, esmalts *basse-taille*, diamants, perles i altres pedres precioses.

Han ingressat 593 noves obres al Museu

(gairebé el doble de peces
que l'any anterior)

Isaia Ganti, dit "Isaia da Pisa". *Retrat d'Alfons IV el Magnànim*, 1443-1450. Museu Nacional d'Art de Catalunya

Lluís Masriera. *Fermall amb figura femenina*, cap a 1901-1913. Museu Nacional d'Art de Catalunya

Maternasis de Núria Pompeia

Un total de 78 dibuixos de Núria Pompeia (1931-2016) han estat adquirits pel Museu Nacional dins del Pla del Còmic. Es tracta d'originals que l'artista, pionera de la il·lustració humorística feminista al nostre país, va fer l'any 1967 per il·lustrar el llibre *Maternasis*. Un relat continu, magistralment conduït només amb imatges, que relata el procés d'un embaràs des de la perspectiva exclusivament femenina. L'intimisme i la crítica social s'hi conjuguen de manera simbiòtica i plenament coherent.

L'any 2022, el Museu Nacional programarà la mostra *Maternasis*, que permetrà redescobrir creadores sorprenents, algunes fins fa poc temps oblidades, com ara Mari Chordà, Roser Bru, Parvine Curie i la mateixa Núria Pompeia.

Núria Pompeia. Original per al llibre *Maternasis*, 1967.
Museu Nacional d'Art de Catalunya

Antoni Campaña. *Carrer Hospital. Barricada [Barcelona]*, 1936. Museu Nacional d'Art de Catalunya

Destacat increment del fons de la col·lecció de Fotografia del Museu

33 fotografies de la Guerra Civil del fotògraf Antoni Campaña, adquirides dins el Pla Nacional de Fotografia de la Generalitat de Catalunya, s'han sumat a les 63 fotografies que l'any passat la família de l'artista va donar al Museu Nacional.

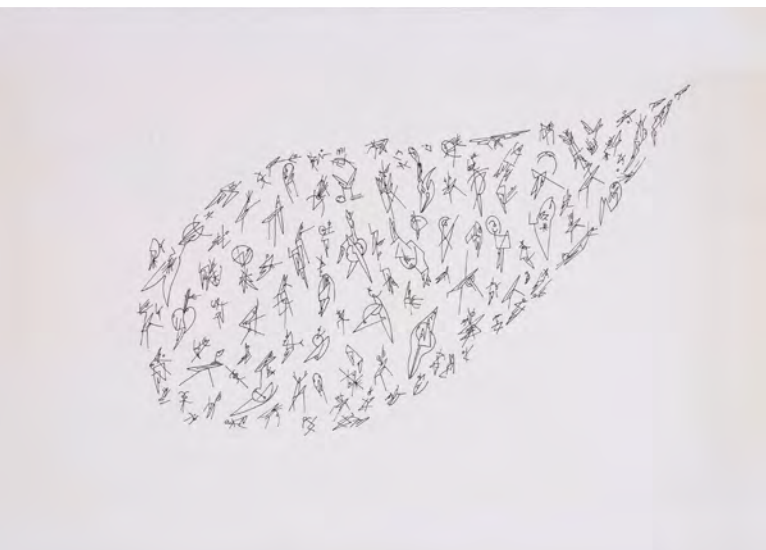
El fons de fotografia també ha crescut amb instantànies de Julio Ubiña, Mey Rahola, i l'adquisició d'un lot de daguerreotips del segle XIX de la Col·lecció Nacional de Fotografia.

Donacions

Donació Benet Rossell

El Museu Nacional ha rebut un conjunt important d'obres de Benet Rossell (1937-2016) gràcies a la donació de la seva vídua, Cristina Giorgi. Una aportació fonamental per a la col·lecció d'art de postguerra i segona avantguarda que permet apreciar la diversitat de peces i la gran inventiva d'aquest artista polifacètic: poeta, cineasta i creador plàstic.

El Museu dedicarà una exposició l'any 2022 a aquesta figura central i marginal alhora, protagonista de l'emergència de la *performance*, i que, amb la seva radicalitat i sensibilitat, va establir punts de confluència entre l'art conceptual i l'art més líric i plàstic.

Benet Rossell. *Gota*, 1971. Museu Nacional d'Art de Catalunya

Rosend Nobas. *Hèrcules*, 1884. Museu Nacional d'Art de Catalunya

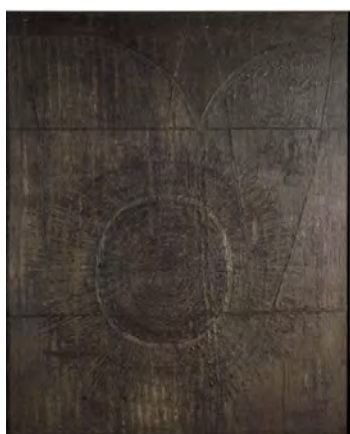
L'Ajuntament de Barcelona ha cedit al Museu Nacional el bust d'Hèrcules de Rosend Nobas

L'escultura, de notables dimensions, coronava la font d'Hèrcules d'Antoni Gaudí als jardins del Palau de Pedralbes. Data de 1884 i és obra de Rosend Nobas, un dels escultors catalans més importants de finals del segle XIX. L'obra ha format part de l'exposició *Gaudí* que s'ha celebrat aquest any i, posteriorment, passarà a formar part de la col·lecció del Museu.

Després que s'hagués donat per desapareguda durant molts anys, la peça es va trobar fa uns mesos al magatzem d'art públic municipal i ha estat restaurada per la direcció d'Arquitectura Urbana i Patrimoni de l'Ajuntament de Barcelona.

Joan Miró. *Pintura*, 1949. Museu Nacional d'Art de Catalunya

Modest Cuixart. *Omorka*, 1957. Museu Nacional d'Art de Catalunya

Celso Lagar. *La Guerra Civil*, 1936. Museu Nacional d'Art de Catalunya

Dipòsits

El Museu Nacional ha incorporat un important dipòsit del Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía

Tres obres noves de gran rellevància completen el discurs expositiu del Museu, gràcies a un acord d'intercanvi de dipòsits entre les dues institucions, pel qual el Museu Nacional ha prestat en dipòsit un Canals, un Urgell, un Nonell i una escultura medieval.

L'obra *Pintura* de Joan Miró, que es pot veure ja a les sales d'art modern, va ser creada per l'artista l'any 1949. L'oli sobre tela de grans dimensions s'erigeix com a punt de sortida de les sales dedicades a l'art de postguerra català, ja que Miró va ser un referent fonamental per a la generació més jove d'artistes amb inquietuds d'avantguarda, particularment pel grup Dau al Set, fundat el 1948. El seu llenguatge d'expressivitat contundent i de gran refinament poètic i tècnic va ser determinant per a la supervivència i l'evolució de la modernitat dins el context advers de la postguerra més dura i del franquisme més acarnissat.

Omorka, de Modest Cuixart, és una obra representativa de l'abstracció informalista, llenguatge amb el qual l'artista va assolir un gran èxit internacional. L'obra presenta un espai de foscor densa, solcada per uns traços radiants que evoquen forces tel·lúriques o còsmiques, i permet exemplificar la potència i l'impacte que va tenir l'informalisme a Catalunya.

L'últim dels dipòsits és una pintura de Celso Lagar que ja s'ha incorporat a les noves sales dedicades a l'art del període de la Guerra Civil espanyola. Un oli sobre tela on conviuen diverses escenes i referències al conflicte, i que estableix una línia de continuïtat de la història tràgica que es va viure en aquell moment.

Altres ingressos

Leandro da Ponte,
dit "Leandro
Bassano"

Les noces de Canà
Cap a 1580
Oli sobre tela
Donació de la
Col·lecció Branger,
2021

Mey Rahola

Sense títol [una banyista]

Cap a 1933-1936
Gelatina i plata sobre
paper baritat
Dipòsit de la Generalitat
de Catalunya. Col·lecció
Nacional de Fotografia,
2021

José Escobar

Petra, La pluja
1949

Tinta xinesa sobre paper
Dipòsit de la Generalitat
de Catalunya. Col·lecció
Nacional d'Art, 2021

Miquel Fuster

Font de Canaletes

Segona meitat del segle xx
Bolígraf sobre paper
Dipòsit de la Generalitat de
Catalunya. Col·lecció Nacional
d'Art, 2021

Parvine Curie

Mère

Cap a 1959

Gres

Dipòsit de la
Generalitat de
Catalunya. Col·lecció
Nacional d'Art, 2021

Ferran García Sevilla

Reconstrucció -

Collage fotogràfic

1974

Paper baritat, gelatina i plata
(procés). Gelatina i plata sobre
paper baritat
Dipòsit de la Generalitat
de Catalunya. Col·lecció
Nacional de Fotografia, 2021

Pere Joan

Fantasma (pàgina 1)

1984

Tinta sobre paper

Dipòsit de la Generalitat de
Catalunya. Col·lecció Nacional
d'Art, 2021

Micharmut

Aventuras de Tintín

1984

Tinta sobre paper

Dipòsit de la Generalitat de
Catalunya. Col·lecció Nacional
d'Art, 2021

Perejaume

*Projecció cinematogràfica del
llegat Cambó*

2015

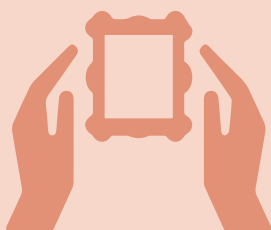
Pel·lícula de 35 mm.

Dipòsit de la Generalitat de
Catalunya. Col·lecció Nacional
d'Art, 2021

Actuacions de conservació-restauració

S'han intervingut
797 peces

Amb el propòsit de recuperar progressivament la normalitat en l'activitat del Museu, s'ha seguit treballant en els compromisos adquirits amb d'altres institucions i en el programa d'exposicions temporals, malgrat les limitacions causades per la pandèmia.

Des de l'Àrea de Restauració i Conservació Preventiva s'han fet tasques de conservació preventiva a obres de la col·lecció i de les reserves, i a peces per a exposicions temporals amb l'objectiu de minimitzar els riscos i alentir l'envel·liment i la degradació dels materials.

Gaudí

Totes les exposicions temporals celebrades al Museu han comportat intervencions, però és aquesta l'exposició que, sens dubte, ha suposat un esforç més notable per a l'equip de l'Àrea, que s'han enfrontat a dos processos de gran complexitat en els quals s'han invertit mesos de feina.

Un d'ells ha estat la intervenció d'una tela pintada dedicada a la Fe, de dimensions importants, obra de Josep Maria Jujol. La pintura havia format part de la decoració de la cerimònia dels Jocs Florals de 1907, que es va encarregar a Antoni Gaudí. Embolcallava una de les columnes de la sala gòtica de la Llotja de Mar de Barcelona i, malgrat el seu caràcter efímer, es va conservar completament doblegada fins a l'actualitat. Per això presentava molt mal estat de conservació i ha calgut fixar la pintura, amb gruixos importants de matèria despresos o amb risc de pèrdua, a més de suturar nombrosos estrips, esquinços i deformacions del teixit de suport. Les passamaneries que servien per penjar l'obra i els serrells de la part inferior han requerit un treball ingent de recuperació de les fibres i de reintegració que han dut a terme especialistes en restauració de teixit.

Vídeo **Gaudí. Restauració de la tela dedicada a la Fe de Josep Maria de Jujol**

L'altre gran repte ha estat el projecte de restauració, reconstrucció i remuntatge del mobiliari de roure, dissenyat per Gaudí, procedent del distribuïdor del pis principal de la Casa Milà. Per a la mateixa exposició, s'han netejat i consolidat figures i maquetes de guix del taller de Gaudí, propietat de la Fundació de la Junta Constructora del Temple Expiatori de la Sagrada Família.

També s'han intervingut obres seleccionades pels conservadors d'art modern per a la renovació d'algunes sales, especialment per als espais dedicats a la Guerra Civil espanyola. Els nous ingressos, especialment de fotografia, còmic i art contemporani, s'han estudiat i diagnosticat per avaluar-ne l'estat de conservació i s'han adequat per exposar-los o preservar-los a la reserva.

A més s'han atès les consultes d'investigadors i d'institucions que han sol·licitat experteses relacionades amb obres de la col·lecció.

 Vídeo **Gaudí. Restauració del conjunt mobiliari de la Casa Milà**

 Vídeo **Gaudí. Restauració del parquet de la Casa Milà**

Préstecs i dipòsits

L'Àrea de Restauració i Conservació Preventiva també ha dedicat moltes hores a restaurar i adequar obres per prestar-les a exposicions nacionals i internacionals.

S'han prestat:

Algunes peces i documents procedents del fons del Museu Nacional per a l'exposició **Celso Lagar i Hortense Bégué. Els anys catalans (1915-1918)** del Museu d'Art de Girona (23 d'octubre de 2021 – 18 d'abril de 2022).

Article al blog **Pastoral, de Celso Lagar**

Cartells i material gràfic per a **Cartells de la vida moderna. Els orígens de l'art publicitari**, organitzada en col·laboració amb la Fundació "la Caixa". **CaixaForum Sevilla** (21 de setembre de 2021 – 16 de gener de 2022). També es podrà veure a CaixaForum Lleida de l'1 de març al 24 de juliol de 2022.

S'han deixat en préstec 172 obres a 34 institucions nacionals i internacionals

Detall del cartell *La traite des blanches* de Théophile Alexandre Steinlen, 1899.

Article al blog **Pacients de paper: tretze cartells i un dibuix modernistes**

Berta Blasi. Cartell modernista

Vídeo 1

Vídeo 2

Vídeo 3

Pel que fa a les obres sol·licitades en préstec o dipòsit, s'han pres totes les mesures de protecció necessàries i s'han assumit les funcions de correu per testimoniar l'estat de les obres, supervisar-ne el transport, l'embalatge i desembalatge, així com la instal·lació o desinstal·lació a l'entitat prestatària.

Destaca el cas del *Retaule de la Mare de Déu, sant Agustí i sant Nicolau de Tolentino* d'Antoine de Lonhy per a l'exposició ***Il Rinascimento europeo di Antoine de Lonhy*** al **Palazzo Madama-Museo Civico d'Arte Antica de Torí** (7 d'octubre de 2021 – 9 de gener de 2022).

Article al blog ***El retaule de Miralles s'exposa en la primera retrospectiva sobre Antoine de Lonhy***

Digitalització

Col·lecció en línia

El catàleg digital ha permès acostar als usuaris les obres presents a les sales del Museu des de l'art romànic fins a l'art de postguerra i segones avantguardes, però també obres de les reserves que actualment no estan exposades o que es troben dipositades en d'altres institucions. Aquest any s'han digitalitzat 4.547 noves peces, i l'objectiu és continuar amb la digitalització fins a arribar a les més de 150.000 obres que conformen el fons del Museu Nacional.

El Museu Nacional ja té 30.777 registres consultables al web

Participació en el projecte Giravolt3D

Amb l'objectiu d'acostar i fer més accessible el patrimoni cultural del nostre país, l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural ha creat aquest **projecte digital**, que permet, mitjançant el 3D, reproduir amb tot detall obres del patrimoni cultural català. El Museu hi ha participat amb les obres *Els primers freds* de Miquel Blay, *Gran ballarina* de Pablo Gargallo i *Sant Joan i la Mare de Déu del Davallament d'Erill la Vall*. En aquest últim cas, la tecnologia ha permès reunir totes les figures del conjunt escultòric, actualment disperses entre el Museu Nacional i el Museu Episcopal de Vic.

Viquimarató

24 d'abril, en *streaming* a YouTube i presencialment a la Biblioteca Joaquim Folch i Torres

Amb motiu de la Diada de Sant Jordi s'ha organitzat, amb Amical Wikimedia, una *viquimarató* per incrementar el nombre d'entrades d'artistes i obres exposades al Museu, i augmentar la qualitat de les que ja hi havia publicades.

Centre de Recerca i Coneixement (CREC)

S'han continuat fent accions per facilitar la consulta, tant presencial com en línia, dels recursos d'informació que es gestionen des dels diversos departaments de l'Àrea.

Gestió documental i arxiu

Digitalització del fons del Repertori Iconogràfic d'Art Espanyol

Des del Departament de Gestió Documental i Arxiu també s'ha dut a terme un gran volum de digitalitzacions, que s'incrementaran encara més l'any 2022 gràcies a la subvenció atorgada pel Ministeri de Cultura per catalogar fons patrimonials. Enguany destaca la finalització del procés de digitalització, iniciat l'any passat, del valuós fons del Repertori Iconogràfic d'Art Espanyol, un dels fons històrics més importants conservats a l'Arxiu, amb més de 100.000 fitxes.

També s'han digitalitzat altres fons destacats, com el fons Hermen Anglada Camarasa, la col·lecció de cartells Daniel Giralt-Miracle, el fons Comissaria General de Museus, el fons Martí Bas, el fons Marisa Esmatjes i el fons Joaquim Folch i Torres.

Projecte l'Arxiu al web. Arxiu Digital

S'ha obert un servei de digitalització de documents per a usuaris no presencials i s'ha estrenat un nou cercador web que permet la consulta i recuperació dels documents ja digitalitzats.

El primer fons que s'ha fet accessible de manera virtual a través del cercador ha estat el fons de la Guerra Civil de la Comissaria General de Museus.

També s'han seguit difonent nous *Arxius d'art* a través del web, per tal de facilitar a investigadors i usuaris l'accés a tots els recursos d'informació disponibles.

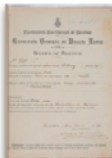
ARXIU D'ART

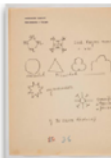
El Repertori Iconogràfic d'Art Espanyol
Amb motiu de la celebració de l'Exposició Internacional de 1929.

Ramon Marinel·lo i Capdevila
L'escultor i dissenyador Ramon Marinel·lo (1911-2002) va contribuir a la dècada del 1930.

Primera Exposició General de Belles Arts
Primera Exposició General de Belles Arts, organitzada per

Juan Eduardo Cirlot Laporta
Juan Eduardo Cirlot Laporta (1916-1973), poeta, compositor, assagista, teòric i estudis dels

Sala Parés
Sala Parés, galeria d'art inaugurada el 1877 i avui encara en funcionament. Documentació

Biblioteca Joaquim Folch i Torres

El catàleg de la Biblioteca Joaquim Folch i Torres s'ha incorporat al **catàleg internacional WorldCat** i al **catàleg especialitzat Art Discovery Group**. Tot i les restriccions, la biblioteca no ha deixat d'oferir els seus serveis i s'ha treballat per donar resposta de manera electrònica a les peticions de les persones usuàries. També destaca l'inici de noves vies de comunicació per a consultes, com l'activació d'un número de WhatsApp i el servei de préstec de documents de la biblioteca.

Nou servei de préstec de documents

La posada en marxa d'aquest nou servei suposa un pas endavant en l'obertura a la ciutadania de les biblioteques de museus, habitualment centres especialitzats que restringeixen el servei de préstec al personal intern de les institucions mateixes. La Biblioteca Joaquim Folch i Torres és un centre centenari i conté 130.000 volums de monografies i més de 4.000 títols de revistes que conformen un valuós patrimoni bibliogràfic i documental especialitzat en art, obert des d'ara a qualsevol persona que vulgui consultar-lo.

Posada en marxa de dues iniciatives virtuals:

■ Club de lectura virtual ApassionArt

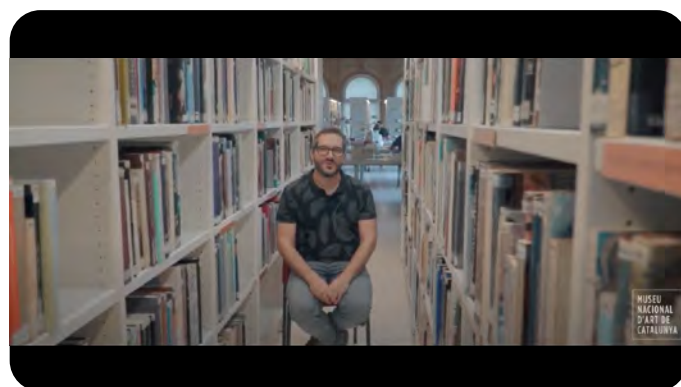
Una immersió, des de la ficció, en l'art i tot allò que l'envolta: artistes, obres, esdeveniments, amor, passió, odi, intrigues i molt més. Activitat trimestral a través de la plataforma eBiblioCAT.

■ Comunitat virtual Fanàtics de l'Art

Espai d'interacció per aprofundir i compartir coneixements d'art entre la ciutadania aficionada. A través d'un servei de missatgeria instantània (Telfy) s'han generat debats àgils i dinàmics que permeten participar-hi des de qualsevol lloc. La comunitat també ha estat l'entorn idoni on recomanar i rebre recomanacions de lectures, vídeos, *podcasts*, visites i activitats.

La Biblioteca Joaquim Folch i Torres ha estat guardonada amb el Sello CCB

que atorga el Consell de Cooperació Bibliotecària del Ministeri de Cultura i Esport pel projecte *Transformar la mirada: la visibilitat de les dones artistes*

Vídeo Club de lectura virtual ApassionArt

Exposicions a les vitrines

■ *L'empremta de les dones artistes a la Barcelona de postguerra*

(2 de març – 31 de maig)

Mostra de petits catàlegs amb els quals s'ha volgut donar visibilitat a l'activitat artística de les dones que van exposar a la ciutat de Barcelona durant el període de postguerra (1939-1952).

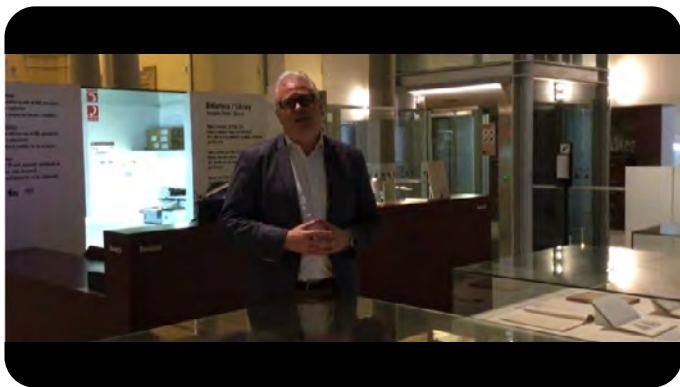
■ *Propaganda i Guerra Civil*

(1 de juny – 26 de novembre)

Amb l'estret lligam que hi ha entre guerra i propaganda com a punt de partida, la **mostra** planteja com l'inici de la Guerra Civil espanyola va comportar un extraordinari desplegament dels aparells propagandístics dels dos bàndols, que encara avui ressonen en la nostra societat.

Article al blog *L'empremta de les dones artistes a la Barcelona de postguerra. El procés de creació d'una mostra documental*

■ *Francesc Paradaltas, un reformista català davant la moneda espanyola*

(1 de desembre de 2021 – 1 de març de 2022)

L'**exposició** posa en valor aquesta figura destacada al món monetari de la primera meitat del segle XIX.

Article al blog *Francesc Paradaltas i Pintó. La recuperació d'una biografia oblidada*

Vídeo *Mostra Francesc Paradaltas, un reformista català davant la moneda espanyola*

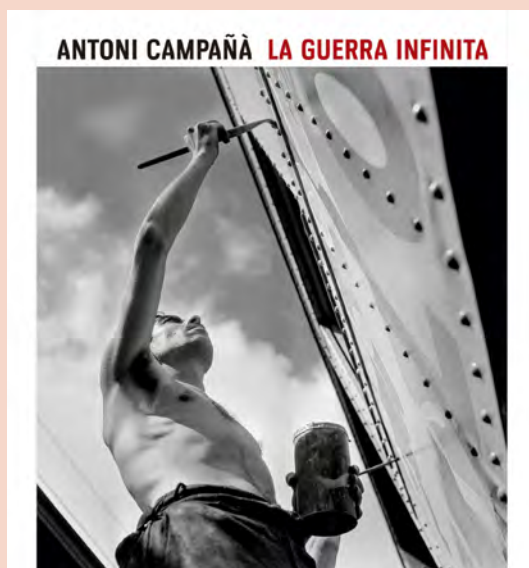

■ *Exlibris japonesos*

Mostra virtual que presenta una selecció d'estampes xilogràfiques a color del fons de la Biblioteca Joaquim Folch i Torres. Exlibris realitzats entre el 1960 i el 1980, dissenyats per diversos artistes de prestigi a petició dels membres de la Nippon Exlibris Association.

Publicacions

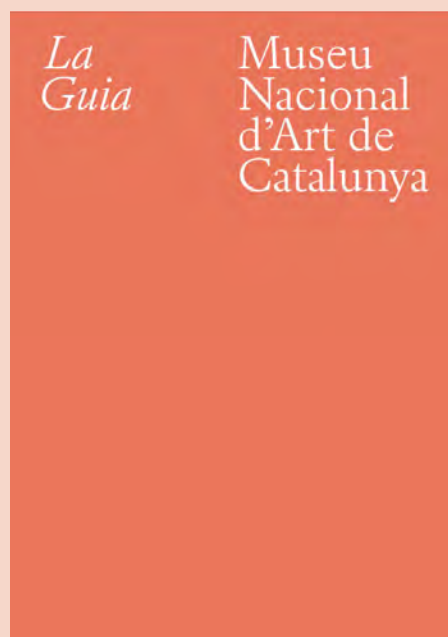
1

2

3

4

1. **Antoni Campaña. La guerra infinita. Tensions d'una mirada (1906-1989)**, publicació en català i castellà.
2. **Hamada & Artigas. Els colors del foc**, publicació en català, castellà i anglès.
3. **La Guia. Museu Nacional d'Art de Catalunya**, publicació en català, castellà, anglès i francès.
4. **Gaudí**, publicació en català, castellà i anglès.

El catàleg *Son. Emprems i figuracions a les Valls d'Àneu. Una intervenció d'oriol vilapuig*, ha rebut el Laus de Plata 2021

Exposicions temporals

La guerra infinita. Antoni Campañà. Les tensions d'una mirada (1906-1989)

19 de març – 18 de juliol

Sala d'exposicions temporals 1

#AntoniCampañà

#ArtConflicteMemòria

El Museu Nacional ha organitzat la primera exposició retrospectiva del fotògraf Antoni Campañà (1906-1989) per ressituat-lo com un dels grans noms de la fotografia catalana i espanyola del segle xx.

La mostra ha presentat més de 300 fotografies i posa en valor un conjunt important d'imatges de la Guerra Civil espanyola que mai abans havien estat positivades i que la família va trobar de manera fortuïta l'any 2018 dins la coneguda *capsa vermella*. Una càpsula del temps amb més de 5.000 imatges on l'autor va voler tancar l'horror i la desesperança de la guerra. Una descoberta important per al patrimoni fotogràfic del país, amb instantànies molt destacades pel seu valor documental i la gran qualitat artística.

L'exposició ha estat comissariada per Toni Monné, Arnau González i Vilalta, Plàcid Garcia-Planas i Roser Cambray, comissària del Museu Nacional.

47.904
visitants

EXPOSICIÓ EN LÍNEA

“

Em considero obligat a produir fotografies amb punts de vista originals, i crec un deure mostrar al món la naturalesa tota ben resolta per la mà divina.

Antoni Campaña

”

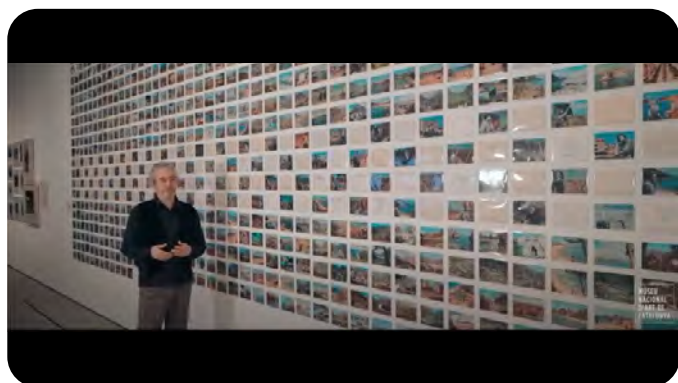

- **Video Visita comentada a l'exposició La guerra infinita. Antoni Campaña**
- **Video La guerra infinita. Antoni Campaña. Making of**
- **Video Conferència inaugural, Antoni Campaña i les tensions del segle xx**
- **Video La guerra infinita. Antoni Campaña. Toni Monné ens parla de la capsa vermella**

Les 1001 històries d'enlloc

Com a epíleg de l'exposició, Jesús Galdón, dissenyador de la mostra, ha presentat aquesta instal·lació en la qual les fotografies amagades de la guerra i les postals comercials i d'un món en expansió d'Antoni Campaña s'han combinat amb tendresa i ironia per crear un nou imaginari.

 Vídeo **La guerra infinita. Antoni Campaña. El dissenyador ens explica Les 1001 històries d'enlloc**

 Article al blog **1001 postals d'enlloc. Intervenció en l'exposició La guerra infinita. Antoni Campaña**

Els colors del foc. Hamada-Artigas

4 de juny – 3 d'octubre de 2021 (prorrogada fins al 9 de gener de 2022)

Sala 64 d'art modern

#HamadaArtigas

Una nova aproximació a les relacions artístiques entre Catalunya i Japó a través de la ceràmica. A partir de la de la relació personal i de fascinació mútua entre Josep Llorens Artigas (1892-1980) i Hamada Shōji (1894-1978), dos grans ceramistes de mitjans del segle xx, la mostra ha aprofundit en l'impacte i la inspiració que va suposar, per a artistes catalans, la ceràmica japonesa i, especialment, el moviment *mingei*, dedicat a la recuperació de la ceràmica i l'art popular japonès.

La proposta, amb més d'un centenar de peces, ha descobert els interessos compartits per altres artistes com ara Joan Gardy Artigas, Eudald Serra i Joan Miró, que també van treballar en la recerca de la bellesa de línies pures i al voltant de la pràctica artesanal de la ceràmica forjada amb els valors estètics de la tradició.

Exposició comissariada per Ricard Bru i Turull, doctor en Història de l'Art i professor a la Universitat Autònoma de Barcelona, i organitzada pel Museu Nacional en col·laboració amb la Fundació J. Llorens Artigas.

 Article al blog **Joan Gardy Artigas, una baula silenciosa entre Hamada Shōji i Llorens Artigas**

 Vídeo **Els colors del foc. Hamada-Artigas**

 Vídeo **Conferència inaugural Hamada Shoji i Llorens Artigas. Una història d'amistat a través de la ceràmica**

 Vídeo **Els colors del foc. Hamada-Artigas. Testimonis d'una amistat**

 Vídeo **Els colors del foc. Hamada-Artigas. Hamada Shōji**

 Vídeo **Els colors del foc. Hamada-Artigas. Josep Llorens Artigas**

“

Intento, com els xinesos i després els japonesos, que els meus gerros tinguin un valor d'expressió comparable al de la pintura, si bé més concret i hermètic. [...] La natura és la meva font d'inspiració.

Josep Llorens Artigas

”

El Museu en perill! Salvaguarda i endreça de l'art català durant la Guerra Civil

15 de juliol de 2021 – 27 de febrer de 2022

Sala d'exposicions temporals 2 i sales d'art romànic

#MuseuEnPerill #ArtConflicteMemòria

Una oportunitat per descobrir un episodi destacat, però desconegut pel gran públic, del patrimoni artístic català i, més concretament, d'obres fonamentals de la col·lecció del Museu Nacional.

Davant la insurrecció feixista i el posterior esclat de la violència revolucionària, les autoritats catalanes van dur a terme una tasca extraordinària de salvaguarda, endreça, ordenació, catalogació, documentació i restauració de béns artístics de tot el territori. Una operació sense la qual s'hauria perdut part de la riquesa museística del país.

La mostra ha estat, també, un reconeixement a les persones i institucions implicades en la defensa d'aquest patrimoni, considerada una de les primeres actuacions de salvaguarda patrimonial en temps de guerra i un model de referència internacional. Destaquen noms com el de Joan Subias, Josep Gudiol, Miquel Joseph i Mayol i, especialment, Joaquim Folch i Torres, impulsor i primer director de l'actual Museu Nacional d'Art de Catalunya i víctima de la repressió posterior a la guerra.

L'exposició ha estat comissariada per Mireia Capdevila Candell i Francesc Vilanova Vila-Abadal, i organitzada pel Museu Nacional, la Fundació Carles Pi i Sunyer, l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural i el Memorial Democràtic.

25.917
visitants

Vídeo **Conferència inaugural i visita guiada a l'exposició**

Vídeo **El Museu en perill! Salvaguarda i endreça de l'art català durant la guerra civil**

Article al blog **Conservar i restaurar en temps de guerra**

“ El gener de 1937, durant la nostra guerra, vàrem posar en grans camions el millor del nostre patrimoni artístic. Joaquim Folch i Torres ”

Gaudí

19 de novembre de 2021 – 6 de març de 2022

Sala d'exposicions temporals 1

#GaudíFocIcendres

22.213

visitants

fins al 31 de
desembre

Exposició dedicada a qui és, sense cap mena de dubte, l'arquitecte català més popular i reconegut en l'àmbit internacional, Antoni Gaudí (1852-1926). Podria semblar que ja s'ha dit tot d'ell, però aquesta mostra ha volgut defugir els arguments reduïts i simplificats pel mite per oferir una nova mirada sobre aquest personatge complex i la seva obra, realitzada en el marc d'unes estratègies polítiques, ideològiques i estètiques molt concretes.

Vint anys després de la celebració de l'any Gaudí, el Museu Nacional ha presentat un recorregut exhaustiu per la seva trajectòria, que amb una

museografia teatralitzada i més de 650 elements entre obres d'art, objectes arquitectònics, de disseny i mobiliari, documentació, i plànols o fotografies, ha volgut contextualitzar la figura de l'arquitecte i allunyar-lo del tòpic d'artista incomprens o de místic absent del món.

La mostra, comissariada per Juan José Lahuerta, i organitzada pel Museu Nacional i el Musée d'Orsay de París, on es podrà veure de març a juliol de 2022, també ha estat punt de partida per debatre sobre la idea de ciutat i, concretament, sobre el model barceloní.

L'exposició narrada per Josep Maria Pou

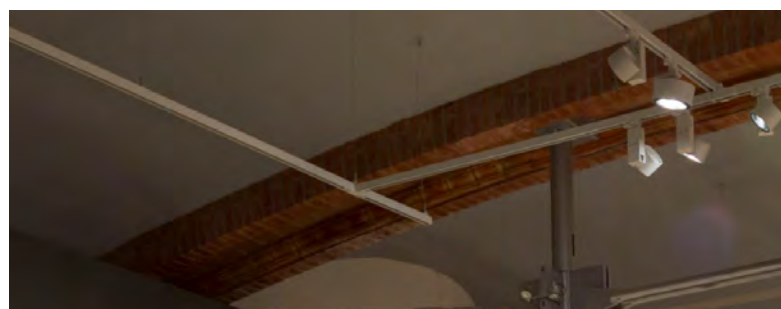
Per primera vegada, s'ha posat a disposició del públic una narració amb la veu magnètica i profunda de l'actor Josep Maria Pou, que ha acompanyat i enriquit l'experiència del visitant durant el seu recorregut pels diversos àmbits de la mostra. El recurs ha estat accessible des del mateix dispositiu mòbil.

- Vídeo **Gaudí. Organització i muntatge de l'exposició**
- Vídeo **Ignasi Cristià ens explica el disseny de l'exposició**
- Vídeo **El testimoni de Gaudí. Dibuixos i arquitectura**
- Vídeo **El testimoni de Gaudí. Arquitectura i oficis**
- Vídeo **El testimoni de Gaudí. Gaudí i la Sagrada Família**
- Vídeo **El testimoni de Gaudí. El temps de Gaudí**

Article al blog **Ricard Opisso: records i anècdotes agredolces de Gaudí**

Article al blog **Documentar Gaudí, una tasca apassionant**

Artistes al Museu

ARTISTES
AL
MUSEU

Amb la voluntat d'arribar a nous públics i connectar amb els temes del present, el Museu aposta per artistes que, amb les seves propostes, aporten noves mirades contemporànies a l'entorn de la col·lecció. **#ArtistesAlMuseu**

Guerra Civil. Art, conflicte i memòria

Aeronàutica [vol] Interior.
Francesc Torres

18 de juny – 12 de setembre
Sala Oval

#Aeronàutica

#ArtConflicteMemòria

Francesc Torres ha portat fins a la Sala Oval dues rèpliques a escala 1:1 de dos avions soviètics que van combatre a la Guerra Civil espanyola, dins una instal·lació artística de gran envergadura que ha posat l'espai absolutament en tensió per reflexionar sobre la vida i la mort.

Posant en diàleg un bombarder Tupolev SB-2 "Katiuska", a punt d'estavellar-se, i un caça Polikarpov I-16 "Mosca", amb l'obra de la col·lecció d'Art Gòtic *La crucifixió de sant Pere* de Pere Serra, l'artista ha volgut explorar l'impacte de la guerra que arriba des del cel i del sacrifici de morir per un ideal.

Un muntatge inèdit i arriscat, eix central del programa *Guerra Civil. Art, conflicte i memòria*, amb el qual F. Torres ha desdibuixat una vegada més els límits entre l'art i el no-art.

“ Un avió que no vola, és una obra d'art.
Francesc Torres ”

⊕ Vídeo *Aeronàutica [vol]* Interior de Francesc Torres. Presentació de la instal·lació

Re-parar. Svantje Busshoff

25 de març – 16 de maig

Espai educArt

Exposició d'objectes quotidians, malmesos pel temps o per l'ús, que l'artista ha intervingut, dignificant allò que pot semblar defectuós. Obres delicades, creades a partir del sargit, els brodats o el ganxet, que ens conviden a fixar-nos en tot allò que passa desapercebut o que pot semblar insignificant, i que posen l'accent en temes com la destrucció i la reparació com a part del procés de creació. Una proposta que ha celebrat les imperfeccions i els accidents dels objectes del nostre entorn, que, lluny d'ocultar-se, en subratllen la ferida per recordar-la.

Svantje Busshoff, en el marc del projecte EN RESIDÈNCIA, també ha treballat aquests conceptes amb un grup d'alumnes i docents de l'Institut Vall d'Hebron de Barcelona.

Vídeo *Re-parar* d'Svantje Busshoff

Dins per dins. **Francesca Llopis**

9 de novembre de 2021 – 20 de març de 2022

Sala 81 bis d'art modern

Intervenció de Francesca Llopis en el marc del festival Loop, en què, mitjançant un vídeo performatiu, ha creat un diàleg poètic entre ombres negres en moviment i l'arquitectura racionalista de la Casa Gomis Bertrand del Prat de Llobregat, més coneguda com La Ricarda, habitatge dissenyat per Antoni Bonet Castellana que va convertir-se en paradigma de l'arquitectura moderna de la segona meitat del segle xx.

La projecció, amb música de flauta de Barbara Held i percussió de Pilar Subirà, s'ha pogut veure al costat d'obres de Moisès Villèlia i Magda Bolumar, artistes que van participar en la decoració de la Casa Gomis Bertrand i que s'han incorporat recentment en el discurs expositiu d'art modern del Museu.

 Vídeo ***Dins per dins*** de Francesca Llopis. L'artista ens parla de la Casa Gomis Bertran

 Vídeo ***Dins per dins*** de Francesca Llopis. L'artista ens parla del seu vídeo

 Vídeo ***Dins per dins*** de Francesca Llopis. Marita Gomis ens parla de la casa Gomis Bertrand

Empelt

Projecte del Museu Nacional i la Plataforma Assembleària d'Artistes de Catalunya que ha facilitat, mitjançant beques de sis mesos, la incorporació d'artistes contemporanis en taules de treball del Museu. La iniciativa té el doble objectiu de donar suport a la creació local i potenciar la recerca en l'àmbit de la museografia.

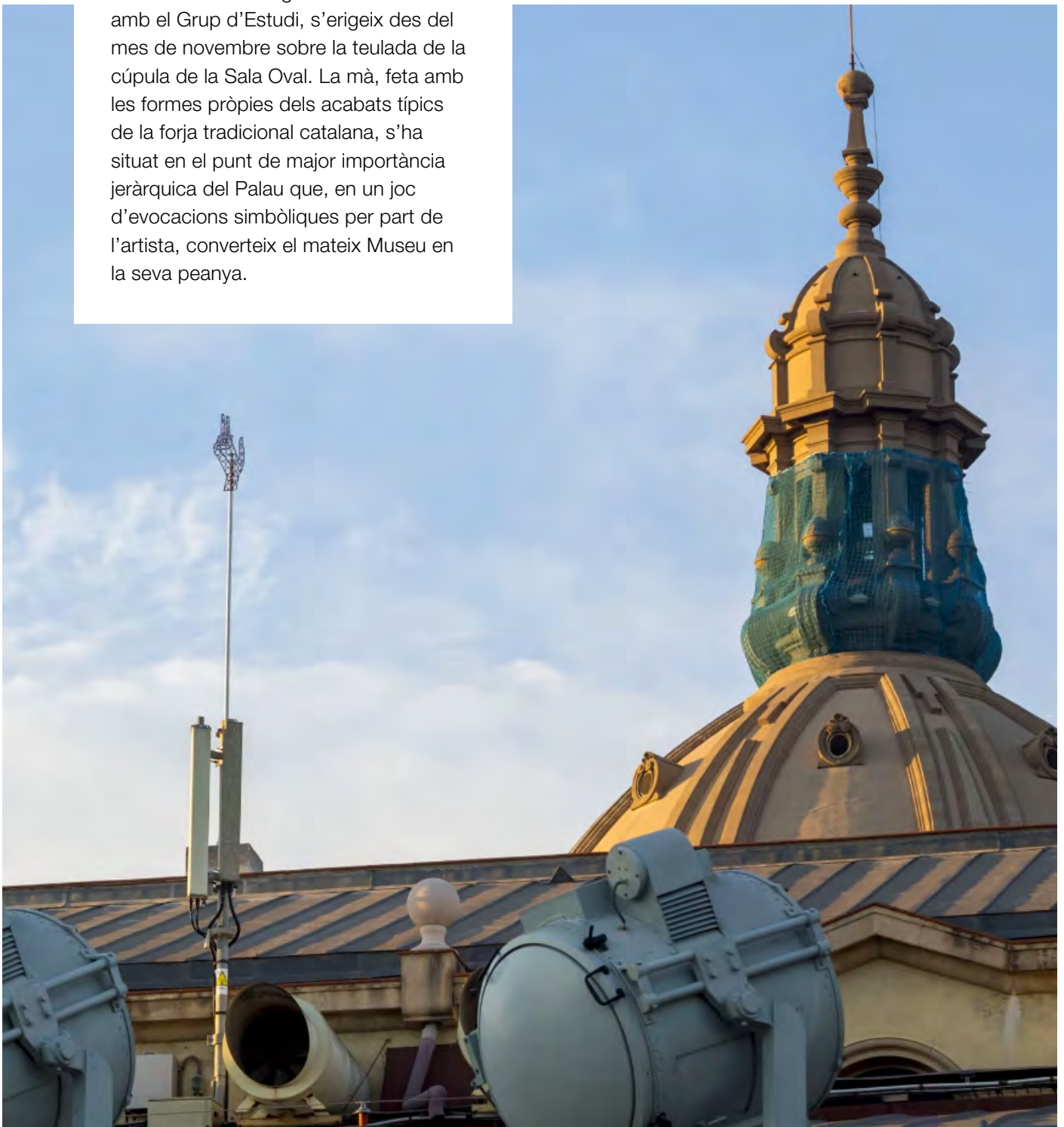
Empelt és un projecte de llarg recorregut que permetrà implicar artistes contemporanis en futures actuacions i gaudir de mirades innovadores i creatives per obrir el Museu a nous horitzons.

Els primers participants en aquest "empelt" entre creadors i Museu han estat Marco Noris a Romànic, Helena Vinent a Accessibilitat, Anna Fando a l'Arxiu i Helena Muñoz a Educació.

Mà parallamps. Antoni Ortega

A partir del 4 de novembre

La mà del Crist en Majestat de Sant Climent de Taüll, reinterpretada per l'artista Antoni Ortega en col·laboració amb el Grup d'Estudi, s'erigeix des del mes de novembre sobre la teulada de la cúpula de la Sala Oval. La mà, feta amb les formes pròpies dels acabats típics de la forja tradicional catalana, s'ha situat en el punt de major importància jeràrquica del Palau que, en un joc d'evocacions simbòliques per part de l'artista, converteix el mateix Museu en la seva peanya.

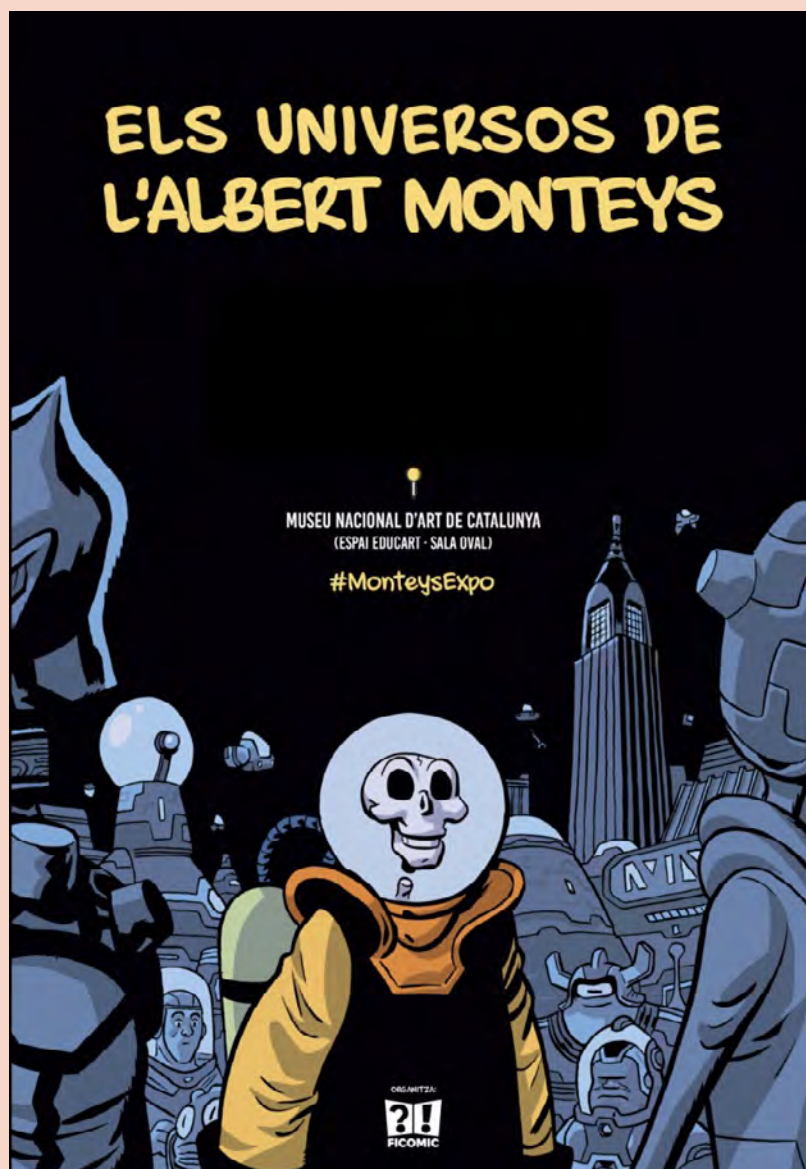
Còmic

Els universos de l'Albert Montey

21 d'octubre – 30 de novembre

Antiga llibreria del Museu

#MonteyExpo

La mostra ha revisat les obres d'aquest autor, ambientades en els gèneres de la fantasia i la ciència-ficció, i ha evidenciat l'evolució d'un dissenyador de gran qualitat artística i amb un grafisme molt personal.

L'exposició, produïda per Ficomic per al Museu Nacional, s'engloba en el marc de col·laboració de les dues entitats per posar en valor el món del còmic dins dels museus.

Exposicions fora del Museu

Amb la participació d'obres del Museu Nacional en exposicions d'arreu del territori, no només es consoliden aliances amb altres entitats, sinó que també es dona a conèixer el patrimoni i es fa més accessible a tothom.

Cartells de la vida moderna. Els orígens de l'art publicitari

CaixaForum Sevilla

21 de setembre de 2021 – 16 de gener de 2022

#CartelesVidaModernaCaixaForum

La mostra, centrada en l'època daurada del cartellisme, ha permès descobrir el valuós fons històric de cartells del Museu Nacional, únic en el seu gènere i un dels més importants de l'Estat.

A partir d'una acurada selecció de 138 obres, algunes inèdites i altres restaurades per a aquesta exposició, s'han recorregut els grans canvis de la societat moderna del tombant de segle, precursora de l'avantguarda artística i moment en què van agafar protagonisme qüestions com el paper de la dona, l'auge de la publicitat, la industrialització i el consum, la preocupació per la salut, les noves aficions o la vida nocturna.

A partir de cartells d'artistes com Jules Chéret, Henri de Toulouse-Lautrec, Ramon Casas, Alexandre de Riquer, Joaquín Sorolla, Théophile A. Steinlen, John Hassall, Santiago Rusiñol o Antoni Utrillo, objectes artístics a la vegada que reclams publicitaris de masses i poderosos mitjans de comunicació, la mostra s'ha aproximat a una època de gran transformació social, cultural i estètica, considerada l'inici de la modernitat.

El projecte, comissariat per Ricard Bru, és el resultat de la col·laboració, iniciada ja fa anys, entre el Museu Nacional i la Fundació "la Caixa" per treballar conjuntament en projectes expositius i artístics.

La mostra també es podrà veure a CaixaForum Lleida, Girona i Tarragona en els propers dos anys.

5

2

6

1

3

4

1. Ramon Casas. *Sifilis*, 1900. Museu Nacional d'Art de Catalunya

2. Henrie de Toulouse-Lautrec. *May Belfort*, 1895. Museu Nacional d'Art de Catalunya

3. Adolf Hohenstein. *Cloisonné Artistic Glass*, 1899. Museu Nacional d'Art de Catalunya

4. Alphonse-Marie Mucha. *Monaco-Monte-Carlo*, 1897. Museu Nacional d'Art de Catalunya

5. Alexandre de Riquer Inglada. *Anyoranses. Poesies per A. de Riquer*, 1901. Museu Nacional d'Art de Catalunya

6. Henri-Gustave Jossot. *Mince de Trognès!!*, 1896. Museu Nacional d'Art de Catalunya

Programes públics

29.531 persones han participat en les activitats del Museu Nacional

Les nombroses propostes han pivotat, en gran mesura, sobre les exposicions temporals i la nova presentació de la col·lecció. Per tal d'aportar sentit i estructura, s'han creat eixos temàtics sota els quals s'han agrupat les activitats: **Guerra Civil. Art, conflicte i memòria** i **Gaudí i la idea de ciutat**.

El Museu i el dibuix

El Museu Nacional ha apostat per la pràctica del dibuix i li ha volgut donar un lloc destacat com a eina per fomentar el coneixement del món de l'art per part de tot tipus de públic, no només l'expert o professional.

El Museu dibuixat

#ElMuseuDibuixat

Activitat autònoma o amb l'acompanyament d'una educadora que, aprofitant el potencial del dibuix, ha buscat incentivar la familiaritat amb l'art i la freqüentació al Museu per part del públic local.

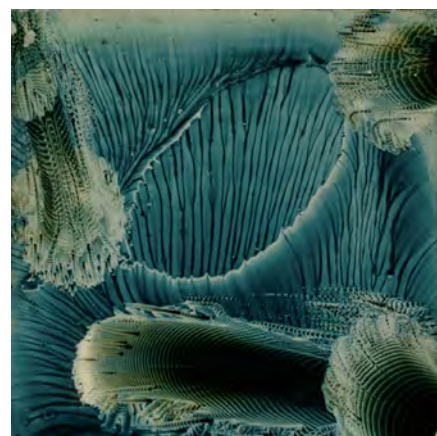
La proposta, iniciada aquest any, s'ha concretat en tres itineraris vinculats a la col·lecció: *Relleus dibuixats*, per a la col·lecció d'Art Romànic; *Sabates i petjades*, per a la col·lecció d'Art Gòtic, i *Artistes al museu*, per a la col·lecció d'Art Modern.

Els materials han estat elaborats en col·laboració amb alumnes d'il·lustració i disseny de l'escola EINA.

Video **El Museu Dibuixat. Activitat**

Art al rebost

Coincidint amb l'any en què Barcelona ha estat Capital Mundial de l'Alimentació Sostenible, s'ha proposat una visita dibuixada a la col·lecció per descobrir, amb el llapis a la mà, els aliments que es menjaven fa més de tres-cents anys i reflexionar sobre què i com mengem nosaltres avui. Una activitat, a les sales del Museu, per mirar, dibuixar i pensar sobre els aliments de proximitat, els llocs on comprem i com cuidem el planeta amb la nostra alimentació.

Fotosensibilitat encarnada

Projecte educatiu per crear una relació estable amb els joves del centre d'acollida CODA de la Fundació IDEA del barri del Poblesec, dins del programa d'acció comunitària L'Obrador.

A partir de l'experimentació amb el dibuix i el calc d'obres de la col·lecció, especialment de retrats, i utilitzant les màquines de dibuix creades per Oriol Hernando, s'ha volgut potenciar en els participants un procés d'introspecció i una major capacitat de concentració, a més de facilitar el seu apropament al Museu.

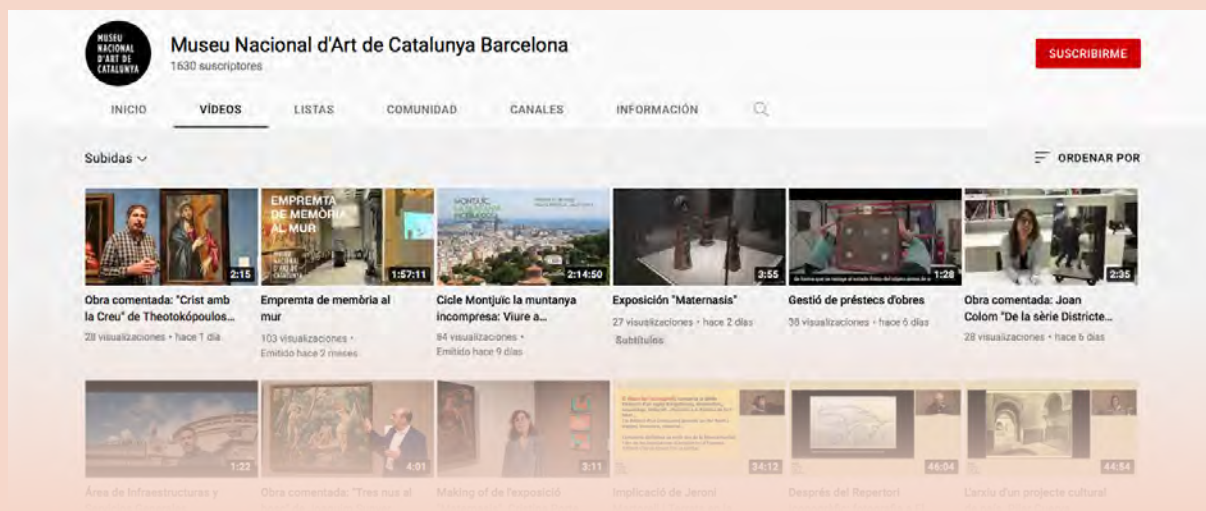
Barcelona dibuixa 2021

24 d'octubre

El Museu ha participat en la 3a edició de la gran festa del dibuix de Barcelona, aquest any sota el lema "Menja't el món". Al Museu s'ha organitzat el taller "**Parlar el paisatge**", a càrrec del creador Fito Conesa, artista resident al Museu Nacional. Els participants han pogut experimentar, des de casa o des de la Sala Oval, amb el so i les imatges en un taller per crear "flors de veu" a partir de les vibracions de la pròpia veu i amb l'ajut d'aliments com el cafè, la llet o la tinta.

Activitats

Amb la voluntat de fer xarxa i comunitat, el Museu ha comptat amb la complicitat de més d'una trentena d'entitats especialitzades, institucions culturals, associatives i acadèmiques expertes, que han aportat els seus punts de vista per enriquir els relats del Museu.

Dins l'ampli ventall de propostes s'ha buscat potenciar la flexibilitat i el multiformat, i s'ha apostat per una programació que retornés a la presencialitat, però mantenint també el camí iniciat l'any 2020 amb propostes digitals i fins i tot híbrides. Això ha permès que moltes de les activitats segueixin sent consultables a través del [canal de YouTube](#).

Guerra civil. Art, conflicte i memòria

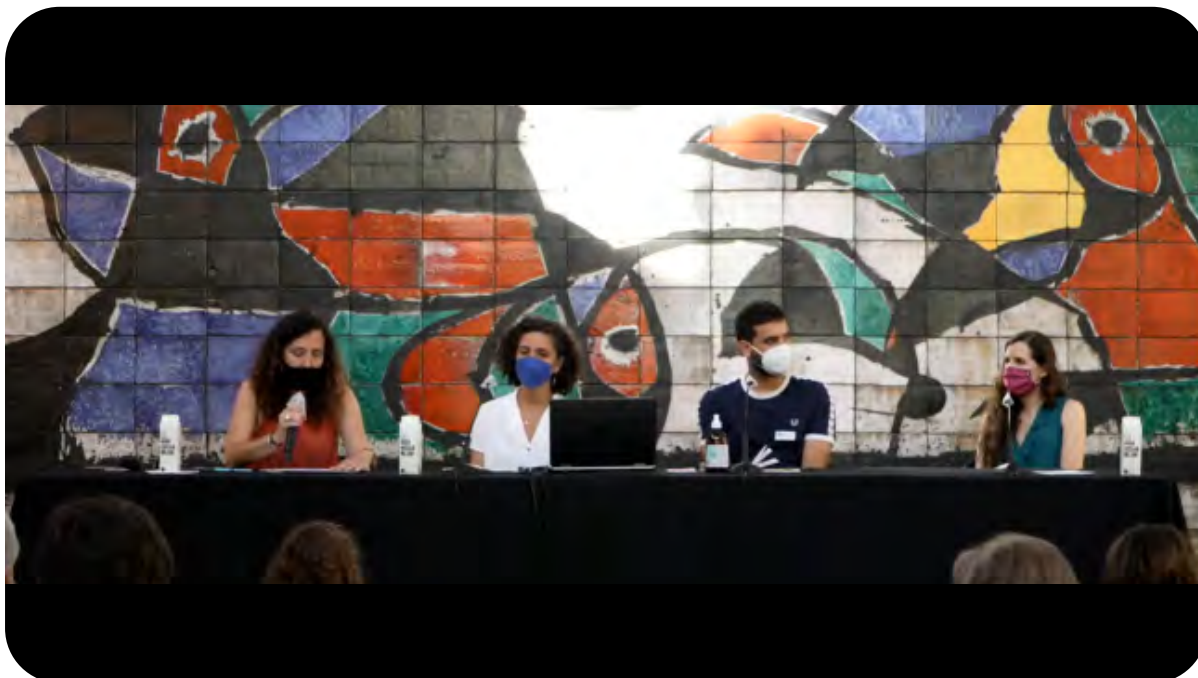
#ArtConflicteMemòria

Aeronàutica (vol) Interior. Diàleg
6 de juliol, Sala Oval i en línia

Conversa entre Francesc Torres, autor de la instal·lació, i Juanjo Lahuerta, professor d'història de l'art a l'Escola d'Arquitectura de Barcelona, moderada per Lluís Alabern, cap de mediació i museografia del Museu.

S'han organitzat 39 activitats, amb una assistència de 6.232 participants presencialment i 1.250 usuaris en línia. També s'han comptabilitzat 11.549 visualitzacions al canal de YouTube

La vida truncada: refugiats
10 de juny, Sala de la
Cúpula i en línia

Proposta de reflexió a l'entorn de les conseqüències socials dels conflictes bèl·lics, en aquest cas, des del punt de vista dels refugiats, perseguits, marginats i exiliats en temps de guerra. Xerrada amb debat, moderada per la periodista i cap de comunicació del Museu Núria Perales, i amb la participació de Ruben Wagensberg, expert en migracions i drets humans; Blanca Garcés, investigadora del CIDOB en immigració i refugiats, i la doctora Cristina Blasi Casagran, professora lectora Serra Húnter a la Universitat Autònoma de Barcelona i coordinadora del projecte H2020 ITFLOWS.

 Vídeo ***La vida truncada***

La mort silenciada: fosses comunes
16 de juny, Sala de la
Cúpula i en línia

Xerrada debat moderada pel director del Museu Nacional, Pepe Serra, sobre les fosses comunes. Amb la participació de Víctor Fernández, periodista cultural especialitzat en la recerca de les despulles de Federico García Lorca; Espe Pons, artista, fotògrafa i autora de l'assaig fotogràfic *Sota la llum del mar* sobre les víctimes del franquisme, i Juli Cuéllar, historiador de la Direcció General de Memòria Democràtica.

 Vídeo ***La mort silenciada***

Espais i relats de la Guerra Civil **15 i 22 de setembre, en línia**

Recorregut pels museus i centres d'interpretació que expliquen la Guerra Civil arreu del territori, amb la participació d'Eduard Vallès i Elena Llorens, conservadors d'Art Modern i Contemporani, des de les noves sales del Museu Nacional dedicades a la Guerra Civil; Alfons Quera, historiador i director del Museu Memorial de l'Exili de La Jonquera; Teresa Ferré Panisello, directora del Consorci Memorial dels Espais de la Batalla de l'Ebre de Corbera d'Ebre i especialista en fotografia i Guerra Civil; i Ramon Arnabat, professor d'història contemporània de la Universitat Rovira Virgili i membre del grup de recerca ISOCAC, des del Centre d'Interpretació de l'Aviació Republicana i la Guerra Aèria de Santa Margarida i els Monjos.

- Vídeo **Espais i relats de la Guerra Civil. Art i compromís**
- Vídeo **Espais i relats de la Guerra Civil. La memòria de l'exili al Museu Memorial de l'Exili**
- Vídeo **Espais i relats de la Guerra Civil. La batalla de l'Ebre**
- Vídeo **Espais i relats de la Guerra Civil. La guerra aèria i la defensa del territori**

Al voltant d'aquest eix temàtic s'han realitzat altres activitats, com ara les projeccions **Laya Films, Josep** i **La maleta mexicana**; **Poetes en diàleg**, en el marc del festival Barcelona Poesia; la xerrada-itinerari **Antoni Campaña i la Guerra Civil a Barcelona. Bombardejos i lluita per sobreviure**; la conferència **Antoni Campaña i les tensions del segle xx**; l'obra de teatre **Rastres Argelers**; els podcast **Sonoritats subversives: veus, guerrilles i refugis LGTBI**, amb un primer volum dedicat al concepte **Guerrilles**, i un segon sobre **Refugis**; la **jornada L'art en perill**, i la sessió **Petites històries, grans dones** dedicada a la fotoreportera Kati Horna.

Gaudí i la idea de ciutat

#GaudíFocI Cendres

Filles de ruta

11, 12, 18 i 19 de desembre

Quatre rutes per la ciutat de Barcelona filles de l'explorar, repensar, qüestionar, experimentar i posar en valor l'espai públic. Creades i conduïdes per quatre artistes i col·lectius: Espectros de lo Urbano, Sitesize, El Palomar i Nil Juan Villarejo.

Festival Barcelona Pensa VIII 2021

19 de novembre

El Museu ha acollit la xerrada *El pensament estètic d'Antoni Gaudí*, a càrrec del Dr. Carles Rius Santamaria, professor d'Estètica i Teoria de les Arts a la Facultat de Filosofia de la UB, en el marc d'aquest festival de filosofia.

L'any 2022 tindrà lloc el gruix més important d'activitats programades al voltant d'aquesta exposició temporal

Dia Internacional de les Dones **De l'1 al 15 de març**

Un any més, seguint amb la lluita, iniciada ja fa anys, contra la discriminació de la dona en l'àmbit de la creació i producció artística i intel·lectual, el Museu Nacional ha desplegat un programa d'activitats centrat en el Dia Internacional de les Dones.

S'ha programat *La història que no ens han explicat*, una visita virtual per obres de la col·lecció en clau de gènere, l'activitat familiar dedicada a la fotoreportera *Kati Horna* dins de Petites històries, grans dones, i el diàleg *Transformar la mirada: la visibilitat de les dones artistes*.

Presentació del llibre NONELL. **Visions des dels marges** **9 de març, Sala Oval**

Francesc Quílez i Eduard Vallès, coordinadors de la publicació i conservadors del Museu, han presentat, en un acte moderat per la periodista i cap de comunicació del Museu, Núria Perales, aquest llibre, que és fruit del treball d'investigació realitzat per a l'exposició que s'havia de celebrar al Museu sobre l'artista l'any 2020 i que finalment va haver de ser cancel·lada a causa de la pandèmia.

 Vídeo Nonell. Visions des dels marges

La publicació suposa una aproximació inèdita a Isidre Nonell (1872-1911), artista clau de les col·leccions del Museu Nacional i de l'art català del canvi del segle XIX al XX, i que posa en relleu la complexitat i la modernitat de la seva producció, més enllà del clixé de "pintor de gitanes".

La presentació s'ha acompanyat d'una lectura dramatitzada de textos per part de l'actriu Sílvia Bel.

LGTBI

Dia de l'Orgull LGTBI **Juny**

El Museu s'ha adherit a la campanya MUSEUS LGTBI, coordinada pel Centre LGTBI de Barcelona, per difondre el compromís comú de diverses entitats amb una programació especialitzada durant tot el mes de juny. S'ha programat la visita comentada *Mirades insubmisibles: lectures de la col·lecció en clau LGTBI* i *Sonoritats subversives: veus, guerrilles i refugis LGTBI*, dues trobades en format podcast, que en el marc de *Guerra Civil. Art, conflicte i memòria* s'han dedicat a *Guerrilles* i *Refugis*.

Guilty landscapes. Dries Verhoeven **16-25 de juliol, Sala 38**

Vídeoinstal·lació, en el marc del GREC Festival Barcelona, per reflexionar sobre l'efecte de les imatges en el nostre món global. "Paisatges culpables", projectats sobre una pantalla de grans dimensions, han implicat l'espectador d'una manera extremadament autèntica i propera per interpel·lar-lo sobre la seva responsabilitat en els fets que succeeixen lluny nostre. complexitats socials i ambientals de la nostra ciutat.

CCUC 2021: projectes i serveis **bibliotecaris cooperatius** **12 de novembre, Auditori 2**

Jornada per presentar les novetats de l'Àrea de Biblioteques, Informació i Documentació del Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya (CSUC) i de les biblioteques que integren el Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya (CCUC), del qual forma part la Biblioteca Joaquim Folch i Torres del Museu Nacional.

Mil anys de cels. Simbiosi **17 i 18 de novembre, Auditori 2,** **Sala Oval i col·lecció**

2a edició d'aquest seminari, punt de trobada entre art i ciència, organitzat per la Plataforma Vértices. Al Museu s'ha programat *Llum invisible*, taller en què s'han connectat obres del Museu amb les infinites

Lectura d'un quadre d'Anglada **Camarasa: La Granadina (1914)** **27 de novembre, Biblioteca** **Joaquim Folch i Torres i Sala 49**

Comentari a peu d'obra a càrrec de Bernat Puigdollers, historiador, crític d'art i comissari de l'Any Anglada Camarasa.

Arte desde el 6.º sentido **16 de desembre de 2021 –** **16 de gener de 2022, Antiga** **llibreria del Museu**

Mostra dels artistes de Ggggroup, 15 creadors *outsiders* provinents de diverses disciplines que han realitzat un treball conjunt inspirat en l'obra d'Ismael Smith, fruit de l'impacte que aquest artista transgressor els va causar a l'exposició que el Museu li va dedicar l'any 2018.

També s'han celebrat altres cites anuals habituals, com ara el **II Curs d'iniciació a la moneda antiga**, el **xxx Seminari d'història monetària de la Corona d'Aragó**, el **III Curs El metall de la moneda**, el **XXIII Curs en línia d'Història monetària hispànica**, el **Cicle Per amor a les Arts 2021-2022**, la 15a edició de **La Nit dels Museus**, el **Dia Internacional dels Museus**, el **Barcelona Obertura Spring Festival**, **Obertura City+**, el **Festival IN Museu**, el **48 h Open House Bcn**, **La Mercè** i **Santa Eulàlia**.

 Article al blog **La Filmoteca i el Museu Nacional: complicitats**

Famílies i lleure

Viu Montjuïc!

16 i 17 d'octubre

Proposta d'activitats culturals i de lleure per a tota la família, organitzada per 22 equipaments de Montjuïc, amb l'objectiu de redescobrir el Parc al públic local amb visites comentades, portes obertes, itineraris i jocs de pistes per aquest espai natural de la ciutat.

Diumenges en família

Aquest any s'ha recuperat la programació de les activitats familiars *Què està passant aquí?* *Converses en família*, per a majors de 8 anys, i *Converses en família: parlem de... Celebracions*, per a famílies amb infants de més de 6 anys.

96 infants han participat a les activitats familiars dels Diumenges en família, i s'han entregat 895 exemplars d'"Els enigmes del Museu Nacional"

Itineraris autoguiats

A més, el Museu ha posat a disposició dels visitants **"Els enigmes del Museu Nacional"**, itineraris autònoms descarregables per a totes les edats i pensats per descobrir les sales del Museu d'una altra manera: *Veig, veig... molts capells*, *El robatori del bestiar* i *S'ha pintat un crim*, a més de l'itinerari per al públic adult ideat per l'autora de novel·la negra Raquel Gámez Serrano **"Crims artístics: assassinat de cambra"**.

Visita-taller familiar Mans a l'obra!

19, 23, 28, 29 i 30 de desembre,
espai educArt

Activitat familiar, creada amb la cooperativa d'arquitectura Voltes, a l'entorn de l'exposició *Gaudí*. La proposta dinamitzada ha convidat els participants a convertir-se en arquitectes per un dia i crear amb paper, cartró, fusta, llana i altres materials maquetes de parcs, palaus, fàbriques i edificis d'habitatges. L'objectiu ha estat fer reflexionar els infants sobre criteris d'eficiència energètica, accessibilitat i nous materials, i tenir en compte les persones usuàries dels projectes arquitectònics.

També s'ha pogut realitzar aquest taller familiar de forma autònoma, dins el mateix espai participatiu, sota el nom "Gaudí, l'arquitectura i les persones".

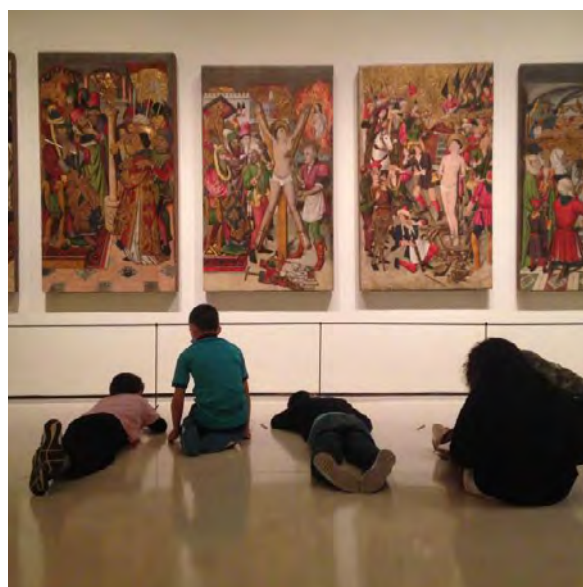

Educació

Amb la voluntat de contemplar el passat des de qui som avui i recórrer a l'art com a mitjà per explorar els problemes del nostre temps, s'ha elaborat el programa educatiu "Exploreem el passat, parlem del present".

La nova proposta ha incorporat qüestions com el gènere, la cultura de pau, els drets humans, l'economia i la solidaritat, el medi ambient, els models d'alimentació sostenibles i la interculturalitat. Per fer-ho, s'han renovat les activitats i se n'han creat de noves.

A més, per facilitar-ne l'accés al professorat, s'han organitzat les propostes per nivells educatius i per tipus d'experiència: *explorem*, *dialoguem*, *experimentem* i *qüestionem*.

 Article al blog **Exploreem el passat, parlem del present: programa educatiu 2021-2022**

Algunes de les noves propostes que s'han creat són:

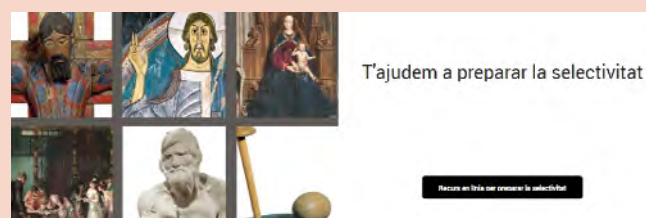
Mirades Insubmises. Pensar la diversitat sexual i el disseny a través de l'art

Adaptació per al públic escolar d'aquesta proposta que, a partir de les obres de la col·lecció, desmunta i replanteja els arquetips de gènere des d'una perspectiva feminista i LGBTQ+.

Els espais de reserva: el Museu mai vist

Una passejada per espais singulars i desconeguts de l'edifici per oferir una mirada global del patrimoni que custodia el Museu i la manera com es gestiona.

El programa escolar ha rebut 22.049 alumnes, 79 professors en formació i 1.236 grups

Nous materials educatius

S'han elaborat dossiers per treballar a les aules els grans eixos temàtics de la programació d'aquest any: *Art i compromís* i *Gaudí. Foc i cendres*, i recursos per preparar la selectivitat, com la nova activitat en línia *Fem un zoom* a les obres de la selectivitat! i nous continguts associats publicats al web.

Programa Connectades. Fem un projecte

Iniciativa que impulsa el treball per projectes i l'art a les escoles. Aquest any hi han participat l'Escola Gayarre, IE Arts, Escola Francesc Macià i CFA Pere Calders.

Tot aprofitant l'exposició *Gaudí*, els projectes de recerca s'han centrat en el tema de la ciutat.

EN RESIDÈNCIA. Svantje Busshoff a l'Institut Vall d'Hebron de Barcelona

La intervenció *Res no està trencat* és el projecte amb què l'artista i l'alumnat, en una acció col·lectiva, han intervingut elements del mateix institut per donar-los una segona vida.

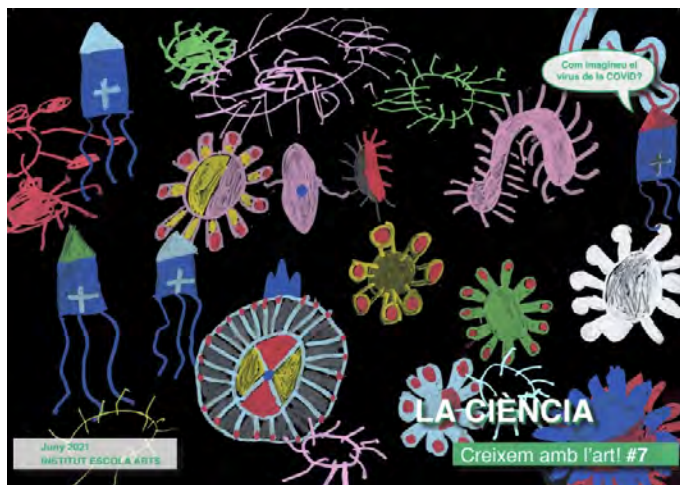
Una selecció dels treballs de reparació dels alumnes s'ha presentat com a epíleg de la mostra de l'artista a l'espai educArt.

Article al blog **Tornar a l'institut: conflicte, estructures i estels. L'experiència de la creadora En Residència Svantje Busshoff**

Vídeo ***Res no està trencat* Svantje Busshoff EN RESIDÈNCIA a l'Institut Vall d'Hebron**

Projecte Tàndem

Publicació de la Revista *Creixem amb l'art!* núm. 7, aquest any dedicada a la ciència.

Construint a la sala 2021

28 de novembre, antiga llibreria del Museu

Nova edició del taller d'arquitectura, que, en el context d'emergència climàtica que vivim, ha treballat des de 10 escoles de Barcelona i amb més de 600 alumnes per construir sota la premissa "Construint cases i barris autosuficients". El projecte ha conclòs amb un taller celebrat al Museu en el qual els participants han pogut acabar les seves maquetes.

A principis del 2021 també s'han exposat les maquetes realitzades pels alumnes que van participar-hi en l'edició 2020 amb el lema "Viure, treballar i jugar", en la qual reflexionaven, de manera creativa, al voltant de la seva experiència durant el confinament domiciliari.

L'art de parlar

Programa, fruit de la col·laboració entre el Departament d'Educació de la Generalitat i el Museu Nacional, adreçat als centres de formació d'adults per potenciar l'aprenentatge de llengües a través de l'art.

 Article al blog **L'art de parlar**, una nova mirada per aprendre llengües a través de l'art

Projecte Gresol Cultural Poble-sec

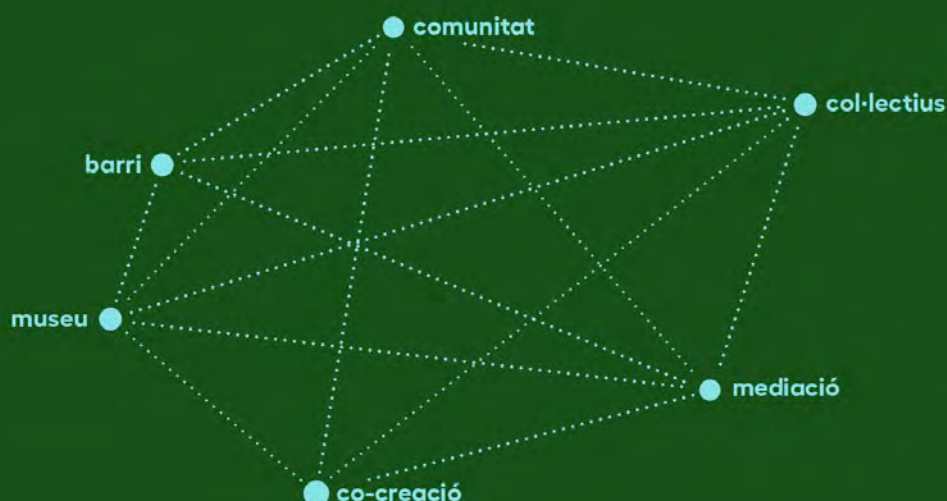
Projecte socioeducatiu i cultural per promoure el treball conjunt entre els equipaments culturals, els centres educatius i les entitats del barri per desenvolupar projectes de llarga durada integrats en el currículum acadèmic de les escoles participants.

Aquest any s'ha treballat amb els alumnes de 4t, 5è i 6è de primària de l'Escola Mn. Jacint Verdaguer per dur a terme el pilotatge de la nova activitat *El Museu dibuixat*.

L'Obrador. Programa d'acció comunitària

S'ha creat un nou espai d'experimentació comunitària que vol trobar formes de relació estables entre el Museu Nacional i els barris de Barcelona, especialment amb el del Poble-sec. Aquest programa, començat enguany, tindrà un desplegament destacat en els propers anys.

L'OBRADOR PROGRAMA D'ACCIÓ COMUNITÀRIA

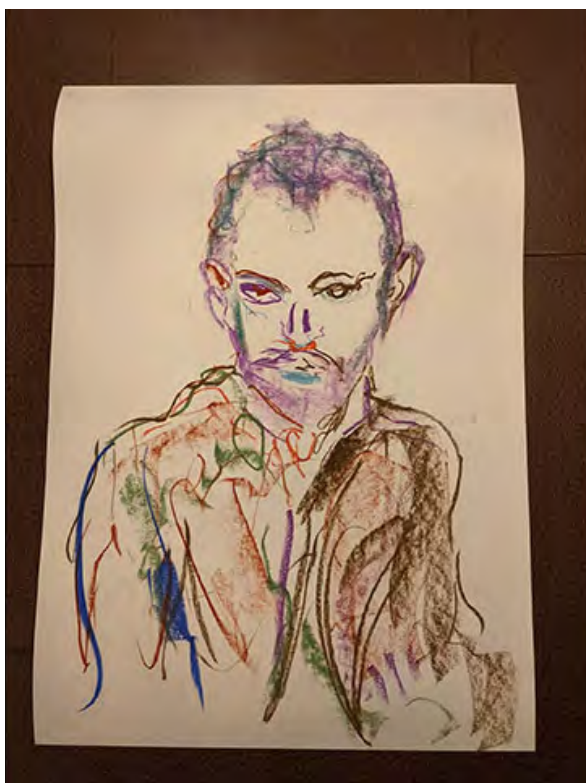

El Museu Nacional crearà i participarà en processos i accions experimentals al voltant de temes transversals entre el barri i el Museu. En alguns casos es tracta de participar en projectes ja activats i, en d'altres, de noves xarxes de treball que trenquin murs i permetin anar més enllà de la institució.

Els eixos prioritaris al voltant dels quals es treballarà des d'aquest programa són: Feminismes i sabers invisibles; Vides de barri i transformacions de ciutat; L'ecosistema de Montjuïc com a espai comunitari, social i cultural; Diàlegs interculturals i intergeneracionals, i altres grups racialitzats o minoritzats allunyats del perfil de visitant habitual del Museu.

Fotosensibilitat encarnada

Projecte educatiu que ha utilitzat el dibuix per crear una relació estable amb els joves del centre d'acollida CODA de la Fundació IDEA del barri del Poble-sec.

Projecte guanyador del Premi 25N 2021 de l'Ajuntament de Barcelona

Un jardí en comunitat

Projecte per incentivar una mirada crítica i transformadora de l'espai públic en els alumnes de l'IES Consell de Cent. Per fer-ho, se'ls ha proposat idear i executar una intervenció per als Jardins Walter Benjamin, amb la construcció de mobiliari efímer a partir de materials sobrants de l'exposició *Gaudí*.

Prenem la paraula!

Cicle d'activitats impulsat per diverses entitats i serveis al voltant dels rols de gènere i les violències masclistes per a joves del Poble Sec. A partir d'una visita en clau de gènere a la col·lecció i d'un taller de creació de *memes*, els alumnes de Batxillerat de l'IES Consell de Cent han realitzat un treball de reflexió que s'ha reflectit en la creació d'un *fanzine*.

“Caminantes”, grup de dones arpilleres del Poble-sec

L'artista Karen Rosentreter i la mediadora artística Raquel García exploren i investiguen diverses temàtiques que afecten les integrants d'un grup de dones migrants del barri del Poble-sec. Ho fan a través de l'art tèxtil i l'arpillera, una creació artística tèxtil i col·lectiva contra l'oblit, desenvolupada per grups de dones com a eina de resistència durant la dictadura xilena. Mitjançant aquestes dinàmiques artístiques es promou que les seves integrants es relacionin, comparteixin vivències i es reconguin des de la diversitat, de manera que el grup es converteixi en un espai íntim intercultural i intergeneracional de confiança i sororitat. Projecte amb continuïtat el 2022.

Formació museogràfica

MUSEUpro: NACIONAL professionals, projectes i processos

Del 4 d'octubre al 20 de desembre de 2021

MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA

UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

«**Museu Nacional Pro: professionals, projectes i processos**», mòdul del Màster en Anàlisi i Gestió del Patrimoni Artístic de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB).

Curs d'especialització **Estratègia digital en organitzacions culturals**, codirigit i coorganitzat conjuntament per la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) i el Museu Nacional.

Diplomatura del Postgrau en **Curadoria, Pràctiques Creatives i Espais Temporals per la UAB**. El Museu Nacional i l'Escola Eina han col·laborat en el desenvolupament

d'un programa de formació especialitzat en el disseny i la creació de nous formats i continguts expositius. El curs contempla un mòdul de casos d'estudi que ha permès als alumnes conèixer el Museu Nacional des de dins amb una estada de quatre dies amb professionals de diverses àrees del Museu.

Curs de l'**Escola d'estiu Art i Compromís. Educació artística i cultura de pau**, destinat a professorat de secundària i a professionals de l'àmbit educatiu o cultural per treballar l'educació per la pau a través de les arts visuals i l'aplicació de metodologies diverses.

Comunicació, Projectes digitals i Màrqueting

Comunicació

Enguany s'ha apostat comunicativament per posar el focus en la importància de tornar a visitar presencialment el Museu Nacional i gaudir d'una experiència única i insubstituïble.

Aquest 2021, la comunicació ha pivotat sobre els dos eixos temàtics que han marcat la programació: *Guerra Civil. Art, conflicte i memòria*, i *Gaudí i la idea de ciutat*. Tots dos programes han tingut, en paral·lel a les exposicions, un ambiciosa oferta d'activitats coorganitzades amb entitats i associacions d'arreu del territori especialitzades

en cada temàtica, amb les quals s'han treballat conjuntament les campanyes de comunicació.

El Museu ha continuat apostant per donar veu a artistes que ofereixin noves lectures de la col·lecció. Les campanyes per difondre aquests projectes han portat el segell "Artistes al Museu".

CAMPANYES DE COMUNICACIÓ

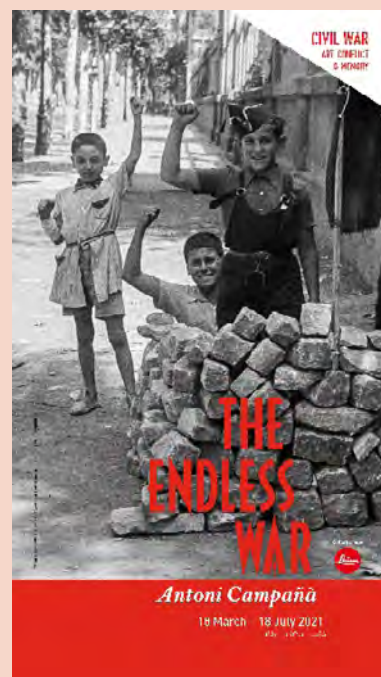
Guerra civil. Art, conflicte i memòria

Campanya que ha difós les exposicions *La guerra infinita. Antoni Campaña (1906-1989)*, *El Museu en perill! Salvaguarda i endreça de l'art català durant la Guerra Civil*, la instal·lació *Aeronàutica [vol] Interior* de Francesc Torres, les noves sales Art i Guerra Civil, i el programa d'activitats.

Des del Departament de Comunicació s'ha creat una marca paraigua per visibilitzar cada projecte dins del mateix programa i una mateixa gràfica de campanya, inspirada en l'estètica de la propaganda de guerra.

Creació de la identitat gràfica de cada exposició:

S'han definit diversos missatges de campanya per a cadascuna de les exposicions:

- **Moriries per un ideal?** Aeronàutica [vol] Interior.
- **Salvem el patrimoni!** El Museu en perill!
Salvavarda i endreça de l'art català durant la Guerra Civil.
- **Artistes en lluita!** Noves sales Art i Guerra Civil.
- **Les fotos mai vistes de la guerra.** La guerra infinita. Antoni Campaña. Les tensions d'una mirada (1906-1989).

Envinilat d'un comboi del TRAMBAIX (1 de juliol – 1 de setembre).

Cartell de gran format al circuit de 612 columnes de l'Ajuntament de Barcelona (juliol).

Veneciana.

Banderoles a 150 fanals de Barcelona (15 de juny – 14 de juliol).

Fullet del programa d'exposicions i activitats *Guerra Civil. Art, conflicte i memòria*. 15.000 unitats distribuïdes al Museu, centres cívics i punts de difusió cultural de Barcelona i de la resta de Catalunya.

Cartell de difusió de l'exposició.

Banderoles.

Pantalles digitals a la zona d'embarcament a l'estació de l'AVE d'Atocha de Madrid (29 de novembre – 6 de desembre).

Gaudí i la idea de ciutat

Per fer més entenedor el contingut de l'exposició, en els materials de comunicació s'ha acompanyat el títol amb el terme *(Re)Conèixer* i el subtítol *Foc i cendres*. La gràfica també ha posat en relleu la participació de Josep M. Pou en la narració de l'exposició.

Envinilat de tres autobusos (20 de desembre de 2021 – 9 de gener de 2022).

Per a l'exposició s'ha dut a terme una destacada campanya de publicitat als mitjans de comunicació entre el mes de novembre de 2021 i el gener de 2022. S'han contractat 38 anuncis per a 17 mitjans *offline*, que han inclòs publicacions estrangeres en les quals s'ha fet èmfasi en el nom de la ciutat a través del *claim* "Una nova mirada sobre l'arquitecte, el seu procés creatiu i la seva influència sobre Barcelona".

ALTRES EXPOSICIONS

Els colors del foc. Hamada-Artigas

ALTRES ACCIONS DE COMUNICACIÓ

Nou disseny de les entrades del Museu

S'han dissenyat quatre models diferents, amb obres poc conegudes pel gran públic, dels diversos períodes de la col·lecció: Art medieval, Renaixement i barroc, i Art modern. En aquest últim cas, amb dues obres, una d'elles, una fotografia de Mey Rahola, de qui el Museu ha incorporat obra recentment.

Nadala 2021: “Mira el món a través de l’art”

A més de desitjar un feliç any nou, la nadala ha servit per presentar un avanç de les exposicions i d'altres temes vinculats al 2022.

L'eslògan “Mira el món a través de l’art” ha volgut posar en relleu que l’art serveix per qüestionar-nos el present.

El clip, amb una durada de 30 segons, s’ha enviat per correu electrònic als contactes de la base de dades del Museu i s’ha difós a través de les xarxes socials.

Vídeo **Nadala 2021**

MUSEU NACIONAL
D'ART DE CATALUNYA**Programa educatiu
2021-2022****Explorem el passat
Parlem del present**

Us convidem a descobrir el nou programa educatiu 2021-22.

Hi trobareu propostes renovades i activitats totalment noves per abordar temes com l'educació per la pau i el conflicte, l'alimentació sostenible i saludable, i la diversitat sexual i de gènere. D'altres us permetran fer una visita *dibuixada* al Museu o descobrir espais poc coneguts, com ara les reserves.

Una altra novetat destacada són els nous recursos en línia perquè prepareu la selectivitat.

Esperem veure-us ben aviat al Museu i que el programa us resulti una bona eina per explorar el passat i parlar del present.

Emailing de màrqueting relacional

Durant el 2021 s'han enviat 14 *newsletters* per informar de les noves exposicions i de les activitats organitzades, així com dels recursos que té la ciutadania al seu abast per poder gaudir al màxim de la seva visita al Museu.

Les trameses s'han fet en tres idiomes:

- Català: 13.467 usuaris.
- Castellà: 827 usuaris.
- Anglès: 815 usuaris.

MUSEU NACIONAL
D'ART DE CATALUNYA**(Re)descobreix Gaudí
en família**

Aprofita les vacances per posar-te a la pell d'un arquitecte com Gaudí! Com faries tu avui dia el Park Güell o La Pedrera? Et convidem a jugar i a pensar en família amb la visita-taller *Mans a l'obra!*

Consulta les dates disponibles
i reserva la teva plaça!

APUNTA'T!**Cada dissabte, visites
comentades gratuïtes**

Vols conèixer en detall com es va salvar el patrimoni artístic català durant la Guerra Civil? O quines són les noves tesis que planteja l'exposició Gaudí sobre l'arquitecte? Cada dissabte tens visites comentades, incloses al preu de l'entrada, a les exposicions temporals del Museu. A les 11 h, en castellà, i a les 12.30 h, en català.

Vols visitar en grup el Museu i fer una visita comentada específica?

Informa't de les possibilitats que t'oferim.

EL MUSEU NACIONAL, A DEMANDA!

Projectes digitals

Tot i el retorn a la presencialitat, les activitats en línia i els recursos digitals s'han mantingut i ampliat; per tant, els mitjans digitals han seguit sent un recurs important per mantenir aquest nou vincle entre els usuaris i el Museu Nacional.

S'han realitzat 175 títols de recursos audiovisuals i 23 activitats en línia, que han representat 1.581 participants, 11.188 visualitzacions a través del canal de YouTube i més de 40 hores de continguts

Dades del web, el blog i les xarxes socials el 31 de desembre de 2021

	WEB	BLOG
	Visites	Lectures
	1.118.564	99.815
	Pàgines vistes	
	4.332.433	

Xarxes socials i aplicacions	Seguidors / usuaris / interaccions	Increment respecte al 2018
Facebook	91.485	+587
Twitter	62.151	+1.814
Instagram	52.772	+6.222
YouTube	1.000	+465
LinkedIn	6.554	+1.760
Google Art Project	177.606	-249.395
Second Canvas	4.521	+911
CloudGuide	39.546	+6.661

Exposicions i comissariats en línia

El Museu Nacional ha iniciat una nova línia d'exposicions i comissariats en línia que complementen el programa expositiu. Veritables experiències digitals per si mateixes que no busquen virtualitzar o traduir un espai expositiu presencial, sinó crear una nova experiència, que pot complementar, si es vol, l'exposició presencial, tant abans com durant o després de la visita física, però que, alhora, constitueix una experiència expositiva per si mateixa. Amb aquesta iniciativa, el Museu obre un gran ventall de possibilitats amb exposicions en línia, que, fins i tot, en alguns casos, podran no tenir una translació en un espai físic.

La guerra infinita. **Antoni Campañà. Les tensions** **d'una mirada (1906-1989)**

Els colors del foc. **Hamada-Artigas**

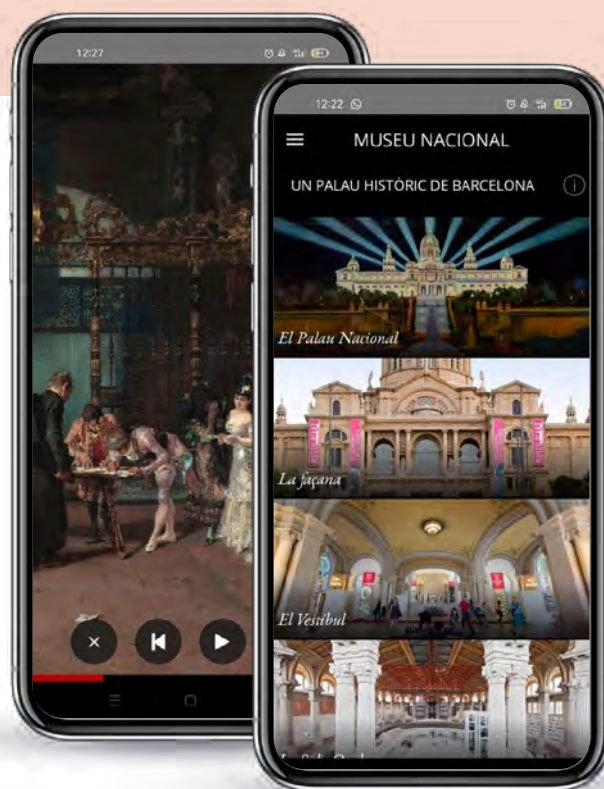
ACCÉS ➤

ACCÉS ➤

App Second Canvas

A més de trobar-hi diverses propostes d'itineraris vinculats a l'edifici, les exposicions temporals i la col·lecció, s'ha introduït a l'aplicació i en els diferents idiomes tot el material sonor de l'audioguia per tal de poder utilitzar la plataforma com a eina per fer un recorregut autoguiat per les sales del Museu.

Màrqueting

Presentació de la *Guia de marca i comunicació* o *Brandbook*

S'ha creat a partir del *Diagnòstic i visió estratègica de marca*, extret de la metodologia d'entrevistes internes i el *benchmark* extern, i que, de cara a l'any vinent, ha de servir per definir estratègies de màrqueting relacional que permetin identificar millor els públics del Museu i dur a terme les primeres accions per millorar l'eficiència, la segmentació i la sostenibilitat de les comunicacions.

Articket BCN, el passaport d'art més creatiu gràcies als il·lustradors locals

Tot i la progressiva recuperació de visitants internacionals, s'ha mantingut l'estratègia de difusió i promoció també envers el públic local. Seguint l'estratègia liderada, un any més, pel Museu Nacional, s'ha posat en marxa una campanya de tardor i una altra de Nadal. Aquesta última ha estat una acció especial de vinculació amb artistes locals i nacionals, en què s'ha comptat amb la col·laboració de sis joves il·lustradors per reinterpretar el passaport amb noves propostes.

El grup Articket BCN està format pels sis principals museus d'art de la ciutat: el MACBA, la Fundació Joan Miró, la Fundació Antoni Tàpies, el CCCB, el Museu Picasso i el Museu Nacional d'Art de Catalunya.

ACCÉS

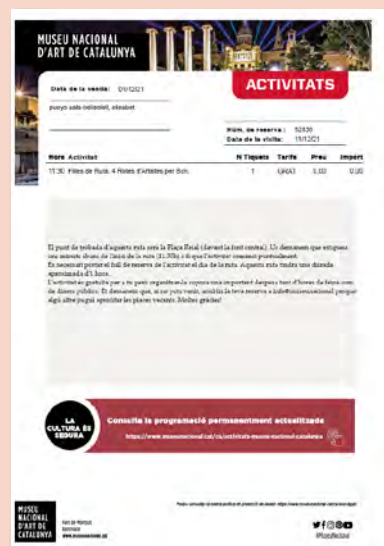

Proposta de Joan Casaramona.

Millora dels processos d'inscripció a través del web

El creixement exponencial del nombre d'activitats que ha programat el Museu ha fet necessària una revisió del procés d'inscripció mitjançant tots els canals disponibles i, especialment, a través de la plataforma de *ticketing* del web.

Aquest any s'ha millorat la informació que es dona en el moment en què es produeix la decisió de compra o inscripció, també la documentació que es rep segons l'activitat seleccionada, i s'ha millorat el servei amb correus recordatoris 24 hores abans de l'activitat.

El Museu ha renovat la beca Google Grants, gràcies a la qual s'han realitzat diverses campanyes de publicitat digital a través d'anuncis al cercador Google. Google Ads ha estat la tercera font d'aportació de visites al web, amb un CTR mitjà del 21 %

Noves línies d'investigació per al coneixement dels públics

De les habituals dades estadístiques s'ha avançat cap a un model d'enquesta per aprofundir en aspectes com ara la valoració de l'oferta quant als continguts, tarifes, experiència o del tracte rebut pels equips d'atenció al visitant. Aquesta línia complementa les investigacions quantitatives ja existents i l'acosta cap a un model més qualitatiu.

Mitjans de comunicació

Repercussió als mitjans:

- **7.325** informacions
- **1.694** reportatges i notícies a mitjans impresos
- **3.323** impactes als mitjans digitals
- **122** reportatges i notícies a la televisió
- **228** reportatges i notícies a la ràdio

Tot i el progressiu retorn a la normalitat, aquest any la pandèmia per la covid-19 ha condicionat, encara, les trobades presencials. Des del Museu Nacional s'ha fet un esforç per mantenir relacions fluides i constants amb els mitjans de comunicació de Catalunya i de la resta de l'Estat, i ajudar així a desplegar el projecte del Museu i fer-lo arribar a la societat. S'han organitzat trobades, rodes de premsa, visites i entrevistes, en què s'han seguit totes les mesures de prevenció necessàries, a més dels comunicats que s'han enviat puntualment per informar sobre la programació i l'actualitat de la institució.

El 2021 ha estat un any de treball intens pel que fa al programa d'exposicions, que el Museu ha reprès amb força al voltant de dos grans eixos temàtics: la Guerra Civil espanyola i Gaudí. Aquest any, a més, s'ha anat recuperant la presencialitat en les activitats organitzades i en les rodes de premsa. Se n'han organitzat un total de 8 per presentar el Programa 2021, les noves sales Art i Guerra Civil, les exposicions temporals i algunes de les propostes d'artistes al Museu, com la instal·lació *Aeronàutica [vol] Interior*.

D'altra banda, a principis d'any, la incorporació de Joan Oliveras com a nou president del Museu Nacional ha despertat l'interès dels mitjans i s'ha celebrat una ronda d'entrevistes amb els principals diaris de Catalunya.

Les exposicions temporals del Museu han generat nombroses informacions, i la repercussió als mitjans s'ha recuperat significativament respecte al 2020

Els Públics

Gràcies a una programació ambiciosa i a la garantia d'una visita confortable i segura, el Museu ha aconseguit esquivar els embats de les diverses variants de la covid-19, i mantenir la seva activitat i una tendència positiva en la recuperació de visitants durant tot l'any.

S'ha tornat a l'horari habitual del Museu, després de les adaptacions provocades per la pandèmia, i s'han anat obrint els serveis tancats: guarda-roba, fuleteria, restaurant-cafeteria, terrasses, visites guiades a grups no escolars i activitats culturals en general.

Ha estat un any amb protagonisme del públic local, tot i que durant l'estiu s'ha pogut sentir l'increment del públic nacional i estranger.

Accés general a l'edifici i a les sales del Museu

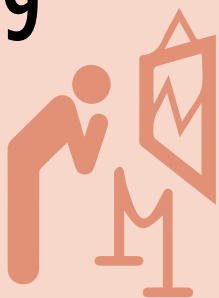
El 2021 s'han comptabilitzat 296.179 persones, de les quals 252.584 han visitat la col·lecció i 43.595 han visitat l'edifici. En percentatges representen un 85 % els primers, respecte d'un 15 % els segons.

Aquest any el públic ha seguit visitant el Museu, majoritàriament, de manera individual o en petites bombolles de convivència. Tot i això, les visites en grup han representat un increment del 4 % a l'11 %, un percentatge similar a la situació pre-pandèmia.

Tot i que el públic escolar ha començat a recuperar les seves visites, ho han fet, sobretot, altres tipologies de grup, com els grups d'amics o els centres cívics, que han trobat en les exposicions un bon incentiu per tornar al Museu.

S'han rebut
296.179
visitants

Un 65 % més de
públic respecte
al 2020

GRATUÏTATS

El Museu Nacional ha mantingut la política de gratuïtat per seguir adaptant-se a les necessitats dels diversos segments de públic, amb una especial sensibilitat per la vulnerabilitat i l'eliminació, tant com es pugui, de les limitacions econòmiques com a causa de no visitar el Museu.

Tot i que més de la meitat de les entrades emeses han estat gratuïtes, el valor ha disminuït respecte de l'any passat; probablement, a causa de la incorporació de la nova entrada bàsica, de pagament, que inclou ara la visita a l'edifici i a les terrasses-mirador, que s'han tornat a obrir al públic.

Les entrades gratuïtes han cobert, principalment, les jornades ordinàries de portes obertes (primer diumenge de mes i cada dissabte a la tarda), que han augmentat percentualment el nombre de visitants. També les jornades especials o les entrades gratuïtes o reduïdes per a determinats col·lectius: menors de 16 anys, majors de 65 anys, persones amb discapacitat, ensenyants, grups d'estudiants amb reserva i per a convenis específics amb entitats socials.

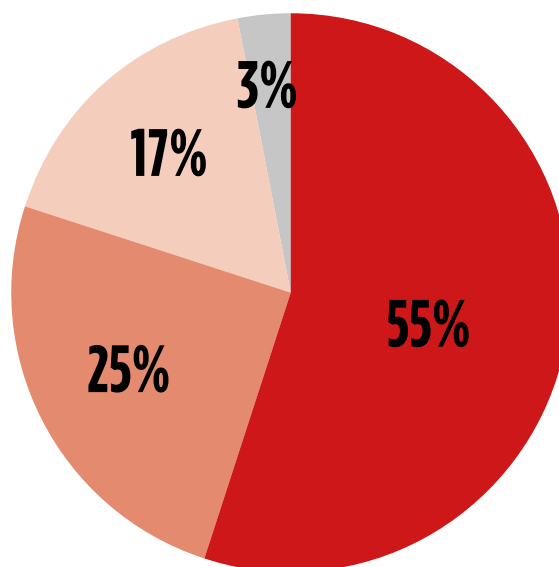
Informe complet de les dades de públic

Aquest any el percentatge de gratuïtat ha representat el 65 % d'entrades emeses, i ha permès l'accés a un total de 223.074 visitants

PROCEDÈNCIA DELS VISITANTS

L'any 2021 s'ha mantingut la tendència de l'any anterior, condicionada per la pandèmia. El gruix principal ha seguit vinculat al públic local procedent de la ciutat de Barcelona, que ha estat del 55 %. S'ha registrat un 25 % de visitants provinents de la resta de Catalunya, un valor lleugerament superior al del 2020, i un 17 % de públic estranger.

Igualment, el públic procedent d'altres comunitats autònomes ha estat del 3 %, el mateix que l'any anterior, amb persones vingudes, principalment, de la Comunitat de Madrid, Andalusia, la Comunitat Valenciana i les Balears.

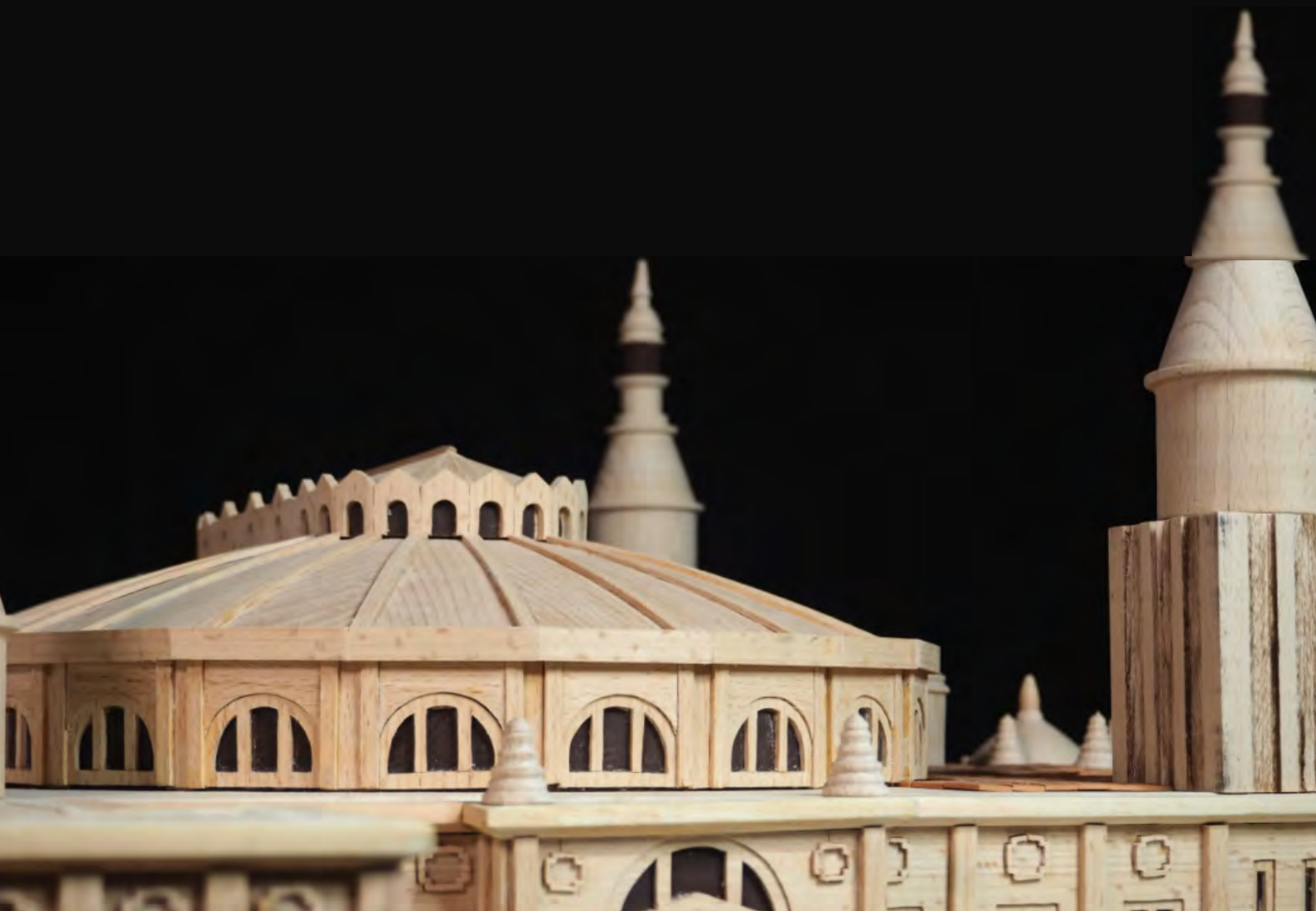
■ Barcelona ciutat ■ Resta de Catalunya ■ Estranger ■ Estat

Assistència de públic durant les hores gratuïtes dels dissabtes a la tarda: 59.830 visitants

Assistència de públic els primers diumenges de mes: 25.642 visitants

Accessibilitat i inclusió

Com a part fonamental de l'Estratègia i Pla d'Acció 2019-2022/2029, el Museu segueix avançant per garantir el dret a la participació cultural de les persones que tenen alguna discapacitat sensorial. L'accessibilitat està present, cada vegada més i de manera transversal, en totes les activitats i projectes que organitza.

Accessibilitat

Confecció de la maqueta tàctil de la seu del Museu Nacional

Escultura de fusta de l'edifici i plànol amb relleu de la planta del vestíbul, obra de l'artista Ana María Martín Gálvez, especialista en interpretació tàctil del patrimoni cultural. Aquest projecte s'ha realitzat gràcies a l'ajut europeu del programa Art per la inclusió social, INTERREG-POCTEFA/ARTIS 2014-2020, i permet als visitants invidents tocar-la i comprendre l'edifici a través del sentit del tacte.

La maqueta està feta a escala 1:168 i mesura 100 x 100 x 50 cm, una mida adequada perquè és abastable amb els braços estesos. Està elaborada gairebé exclusivament amb fusta de faig, s'ha tallat a mà amb serra de pèl i incorpora altres materials, com ara el vidre i la terracota. Els detalls de les portes i finestres s'han treballat amb marqueteria per ressaltar-ne els relleus.

Aquesta iniciativa se suma als 5 bucles magnètics instal·lats als taulells de recepció de visitants per millorar l'accés al Museu de les persones amb problemes auditius, a la maleta didàctica

que inclou jocs i contingut en Braille per fer accessible la història i l'arquitectura de l'edifici a persones invidents o amb baixa visió, i a les taules sensorials que hi ha repartides per les sales.

[Article al blog **Confecció de la maqueta tàctil de la seu del Museu Nacional d'Art de Catalunya**](#)

[Vídeo **Maqueta tàctil de l'edifici del Museu Nacional**](#)

Bucles magnètics.

Materials de la maleta didàctica.

Taules sensorials a les sales del Museu.

**970 usuaris i 119 grups
han participat en el
programa d'accessibilitat
Apropa Cultura**

Inclusió social

Apropa Cultura

Apropa Cultura és una xarxa inclusiva que uneix entitats culturals i socials per fer accessible la cultura a persones vulnerables.

El Museu Nacional facilita l'accés als seus fons i la seva programació mitjançant diverses línies de treball. D'una banda, facilitant l'accés a una programació especialitzada a un preu reduït i participant anualment en el programa *Educa amb l'Art* de formació per a educadors i educadores socials. De l'altra, participant en projectes de llarga durada, com ara:

El Museu va de visita. *Respirar quadres*

El projecte ha seguit portant l'art del Museu a residències municipals de Barcelona per millorar la situació d'aïllament físic i emocional dels seus residents, agreujada per la covid-19.

En relació amb aquesta iniciativa, també s'han dut a terme activitats formatives en línia per acostar la metodologia emprada a partir de la respiració i la consciència sensorial a professionals del sector de l'educació social.

- Vídeo *Respirar quadres* amb Gemma Reguant. **Detall de Llavaneres de Josep Masriera**
- Vídeo *Respirar quadres* amb Gemma Reguant. **La joia de Joaquim Mir**
- Vídeo *Respirar quadres* amb Gemma Reguant. **Natura morta amb cistella de fruita**
- Vídeo *Respirar quadres* amb Gemma Reguant. **Ramon Casas i Pere Romeu en un tàndem**
- Vídeo *Respirar quadres* amb Gemma Reguant. **Retrat de Marta Vidal Puig de Lluïsa Vidal**

El Museu s'Apropa

El projecte ha acostat l'art del Museu Nacional a residències municipals de Barcelona per millorar la situació emocional dels seus residents. A través de dues sessions, i a partir d'una selecció d'obres del Museu, s'han plantejat temes de conversa com els oficis i el treball, o el temps d'oci i les aficions, per potenciar la socialització, el pensament positiu i la imaginació dels participants.

Fundació Catalana Síndrome de Down (FCSD) i MagmaCultura

El Museu ha recuperat el conveni de col·laboració amb la FCSD, interrompuda a causa de la pandèmia, per acollir estudiants en pràctiques del curs d'auxiliar de museus.

Art, salut i benestar

Els museus et visiten. *Relats compartits*

Proposta virtual a través de la xarxa VinclesBCN de l'Ajuntament de Barcelona per a usuaris de casals i gent gran que viu sola i que, a través de la tecnologia, ha aconseguit reduir la seva sensació de solitud. Relats compartits és un cicle d'activitats per a diversos museus que ha convertit els equipaments que hi han participat en espais de coneixement i socialització.

L'Ajuntament de Barcelona ha facilitat les tauletes necessàries per poder participar-hi.

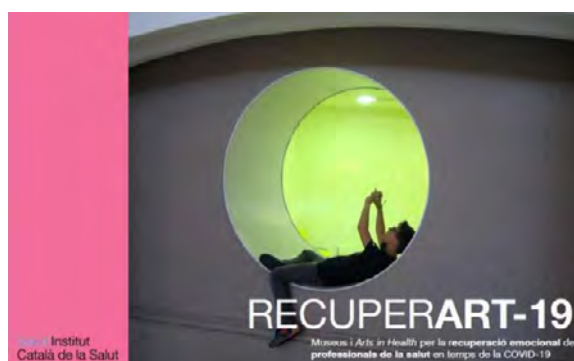
Article al blog *Pandèmia, museus i persones grans*

RecuperArt-19

Programa, impulsat per l'ICS en col·laboració amb el Departament de Cultura, que des de l'any passat ha proposat els museus com a entorns de reflexió i millora del benestar emocional del col·lectiu sanitari.

Article al blog **"RecuperArt-19": quan l'art és capaç de curar**

L'art també marca gols

Lionel Messi i Adidas han donat al Museu Nacional les botes històriques amb les quals el futbolista va batre el rècord mundial de gols marcats amb un mateix club de futbol: 644 gols amb el Futbol Club Barcelona. Les botes han estat subhastades a través de Christie's i els beneficis s'han destinat a ajudar nens i nenes amb malalties oncològiques i d'altres patologies greus, així com les seves famílies.

El projecte forma part del programa Arts in Health que el Museu duu a terme des del 2018 en col·laboració amb l'Hospital Universitari de la Vall d'Hebron i l'Institut Català de la Salut, i que fa servir l'art com a eina terapèutica i preventiva per ajudar a millorar la salut física i emocional de la ciutadania.

Taller de l'ICS *Atles del laberint de les violències masclistes* al Museu 25 de novembre

El Museu Nacional, amb una selecció d'obres de la col·lecció, ha estat escenari d'una formació per a professionals sanitaris de l'ICS que, a través de l'art, ha generat reflexió i sensibilització entorn la violència vers les dones, en el marc del Dia Internacional per a l'eliminació de la violència contra les dones.

Pandèmia, i ara què? Reptes en salut mental i respostes des de les arts. Primera edició de les #ArtsAgainstCovid Talks 2 de desembre

El Museu ha acollit dues taules rodones organitzades per l'Arts in Health Internacional Foundation.

Gestió d'espais

Àrea de desenvolupament estratègic de negoci

Aquest any s'ha creat la nova Àrea de desenvolupament estratègic de negoci, organitzada en dues subàrees: Promoció corporativa i turisme cultural, que ha assumit la promoció turística i la gestió de la concessió de les botigues, i Espais i esdeveniments.

Promoció corporativa i turisme cultural

Un dels principals objectius a curt termini ha estat intentar capgirar la situació derivada del turisme degut a la pandèmia. S'ha treballat per reforçar els vincles ja existents amb plataformes de venda en línia com Tiquets, GetYourGuide o Viator, enfocades al sector internacional i, arran de la nova situació, també al públic nacional.

A partir de *Gaudí* també s'han negociat acords de col·laboració amb la finalitat d'incrementar el nombre de visitants turistes i no turistes al Museu, i s'han iniciat negociacions d'acords comercials amb les empreses Barcelona Secreta, Tours & Experiences, Renfe, Elipsos i Civitatis.

Aquest any també s'han renovat les relacions amb l'Agència Catalana de Turisme i amb el Consorci de Turisme de Barcelona.

A més, per a les empreses i els grups s'han preparat paquets adequats a les seves necessitats i prioritats, amb tarifes actualitzades en funció de les característiques de cada servei demandat.

Participació en fires, accions de comercialització i formacions en línia

El Museu Nacional ha participat en els següents esdeveniments:

- Fira **BUY CATALUNYA**, organitzat per l'Agència Catalana de Turisme
- Fira **Tourism Innovation Summit, Sevilla**
- Jornada d'Afiliats de l'Agència Catalana de Turisme, dins la **10a Jornada del Cercle de Turisme** de la Diputació de Barcelona
- Curs de disseny de producte **"Com crear valor dins de l'experiència turística"**
- Seminari web **"Perspectives del sector turístic per a l'estiu 2021"**
- Curs **"El certificat COVID de la UE i la seva aplicació"**
- Seminari web **"Cap a la transformació ecològica en el sector turístic, reptes de la pandèmia"**
- **Fòrum internacional d'excel·lència Turium**
- Cerimònia de lliurament dels **Tiqets Remarkable Awards**, en què el Museu ha estat nominat en la categoria de Millor Museu 2021 d'Espanya

Afiliacions a programes

El Museu també ha renovat les afiliacions als següents programes:

- Cultura i Lleure, Turisme de Barcelona
- Barcelona Premium, Turisme de Barcelona
- Art i Cultura, Agència Catalana de Turisme
- Catalunya Premium, Agència Catalana de Turisme
- Barcelona Convention Bureau, Turisme de Barcelona
- Catalunya Convention Bureau, Agència Catalana de Turisme

Des de les
plataformes en línia
amb les quals el
Museu té acords s'han
obtingut 26.057,92 €
i s'ha arribat a 2.766
persones

Participació del Museu en productes turístics

A causa de la pandèmia, fins al mes de juliol aquests serveis no han estat operatius. Un cop reactivats, els talonaris de descomptes en paper s'han substituït per informacions als fullets i als bitllets per adreçar els usuaris al web del servei i poder veure, així, totes les promocions.

Posteriorment, s'ha creat un talonari de descomptes virtual amb ofertes per visitar el Museu Nacional per a usuaris de Bus Turístic, City Tour i Barcelona Card.

Accions comercials de turisme

Malgrat la situació de pandèmia, s'han dut a terme reunions comercials amb les principals empreses i actors del sector: TUI, Tiqets, GetYourGuide, Diputació de Barcelona, Laie, BCTours, Poble Espanyol, Fever-Barcelona Secreta, Renfe, AGUICAT, APIT, Viator Trip Advisor, Agència Catalana de Turisme, CPTs, Tours & Experiences, Civitatis, Casa Italiana, Consorci de Turisme de Barcelona, Associació de corresponsals de premsa iberoamericana a Espanya, Turespaña i Elipsos, entre d'altres.

Cerca de nous públics

Empreses

S'han dissenyat estratègies integrals per oferir una oferta gastronòmica i cultural destinada a petits grups d'empresa dins l'horari del Museu. Tot i la fase inicial d'aquesta via, i malgrat el context sanitari, s'han aconseguit 882 € en entrades i guies, a més del cànon provinent dels 665 comensals que s'ha aportat al restaurant.

Públic familiar

Després d'analitzar l'oferta i elaborar un estudi de mercat, s'ha repensat el model amb l'objectiu per al 2022 de buscar un *partner* a qui encarregar la conceptualització del programa familiar d'un curs sencer, sempre amb el consens de l'equip d'educació del Museu, per tal que formin un projecte global i les propostes vagin en paral·lel a les iniciatives que s'ofereixen a les escoles.

Promocions

L'objectiu és mantenir i renegociar les promocions que ja estan acordades per convenis anteriors al 2021 i, a la vegada, buscar nous col·laboradors que ajudin a difondre el Museu i que li aportin un benefici en ingrés econòmic o en visitants.

Serveis al visitant

Botiga

Entre els catàlegs editats pel Museu, destaca la venda d'Antoni Campañà. *La guerra infinita*. *Tensions d'una mirada* (1906-1989) i *Hamada & Artigas*. *Els colors del foc*, tant en l'edició en català com en castellà.

El ventall i el mocador *Ombres reflectides*, inspirats en l'obra de Lluís Masriera, i la granada de ceràmica, han estat els objectes més venuts.

S'ha començat a explorar la distribució de publicacions pròpies a partir de la firma d'acords comercials amb llibreters. L'objectiu és poder distribuir les publicacions pròpies amb l'expansió dels canals de venda més enllà de la concessió amb Laie.

**La venda de llibres
i objectes ha
generat 378.147 €
(import sense IVA)**

Gestió d'espais

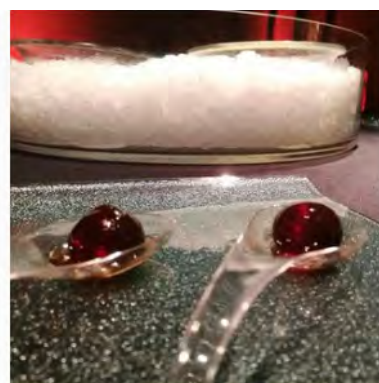
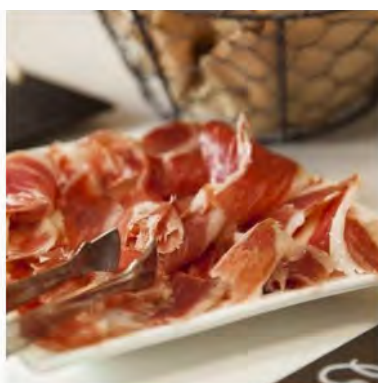
Espais gastronòmics

Aquest any han normalitzat progressivament la seva activitat els tres espais gastronòmics del Museu: el Cafè, la Terrassa Fresc i el Restaurant Òleum, que va reobrir el 16 de juny.

Una part important dels ingressos derivats d'aquests espais es vinculen als esdeveniments. Per això, tot i que aquest any s'ha recuperat part de l'activitat, l'entrada de la variant òmicron ha provocat l'anul·lació d'algunes celebracions, i això ha repercutit en una davallada dels ingressos.

En un treball conjunt amb l'empresa concessionària Singularis, s'han creat nous perfils a les xarxes socials on publicar continguts de qualitat: [Oleum Barcelona](#) i [GastroMNAC](#).

**Els espais
gastronòmics del
Museu ha facturat
683.155,07 €,
entre les vendes
als visitants i
les vinculades a
esdeveniments**

Lloguer d'espais i producció d'esdeveniments

Enguany, a causa de les restriccions per fer front a la covid-19, el Museu s'ha hagut d'adaptar de forma contínua al canvi d'escenari, amb la incorporació, per exemple, de la celebració d'esdeveniments en línia o en format híbrid.

Per tot això, les xifres acrediten només una tímida recuperació del sector internacional, mentre que el nacional s'ha mantingut una mica més estable.

**Aquest any s'han
celebrat 12 actes, 11
rodatges, 3 concerts
i 10 esdeveniments
d'altres
característiques, que
han representat per
al Museu 207.314 €**

Noves eines comercials

S'ha produït un nou vídeo de presentació dels espais del Museu, disponible en català, castellà i anglès, que ha permès fer campanya a LinkedIn i optimitzar els continguts en línia que s'ofereixen al web en relació amb el lloguer d'espais.

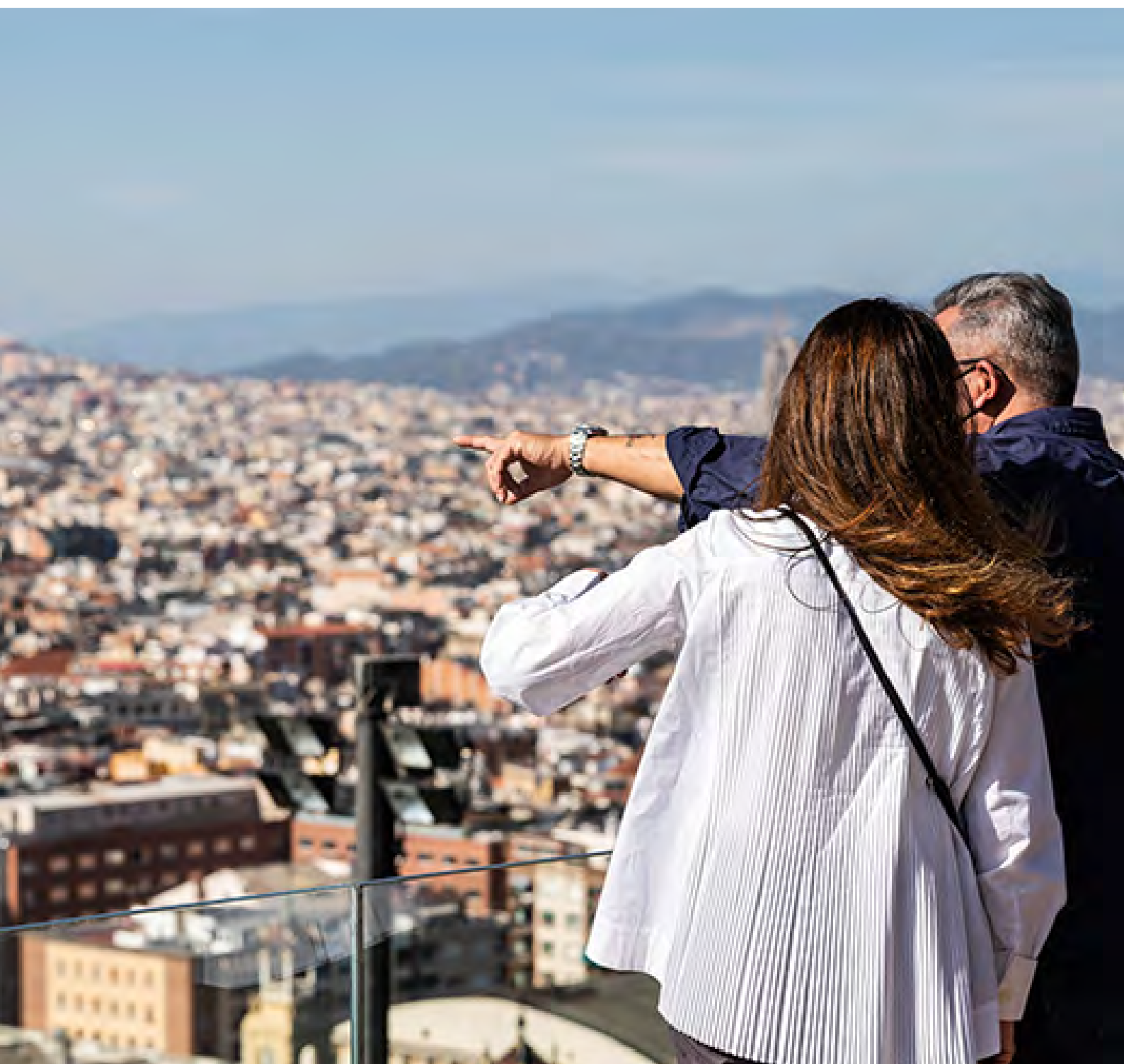
 Vídeo **El teu acte a Barcelona**

Ara el Museu disposa, a més, d'una visita 360 virtual que ha permès acostar els espais del Museu als clients i als proveïdors, i que ha estat una eina molt útil a l'hora de fer *sales calls* amb clients potencials.

També s'han actualitzat els continguts al web de la Barcelona Film Commission, aparador i lloc de consulta obligatori per poder realitzar una filmació a la ciutat en ubicacions especials.

Organització i RSC

Organització

Participació en el Pla d'Actuació del Parc de Montjuïc 2019-2029

El Museu Nacional ha participat en diverses reunions d'aquest Pla municipal, que té com a objectiu emprendre una sèrie d'accions i línies de treball que han de convertir la muntanya de Montjuïc en un parc equipat referent per als ciutadans de Barcelona.

En aquestes reunions, el Museu ha treballat accions per a la millora de la mobilitat, per reconèixer el seu patrimoni, per apropar el parc a la ciutadania, incloent-hi totes les persones amb diversitat funcional, i millorar la seguretat i convivència en aquest gran espai de la ciutat.

Repensem l'espai firal de Montjuïc

Aquest any, el Museu ha col·laborat activament en les reunions del procés participatiu "Repensem l'espai firal de Montjuïc". Aquest fòrum de presentació i discussió de propostes vol transformar la zona que actualment ocupa la Fira de Barcelona a Montjuïc i actualitzar un espai històric que va ser protagonista de l'Exposició Internacional del 1929. El Museu Nacional ha format part dels grups de treball "Espai públic i mobilitat" i "Equipaments".

Aquesta participació ha possibilitat un alt consens en la idea, ja treballada anteriorment, que el pavelló Victòria Eugènia aculli la futura ampliació del Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Presentació Dansàneu 2021

7 de juny

El Museu Nacional d'Art de Catalunya ha acollit la presentació de la 30a edició del festival de Cultures del Pirineu, que s'ha celebrat a les Valls d'Àneu del 25 de juliol a l'1 d'agost i que ha presentat una vintena de propostes artístiques en què s'han mesclat dansa, música i patrimoni des de vessants diverses: el patrimoni monumental i arquitectònic, i el natural i immaterial, protagonista en produccions especials com la recuperació del ballet inèdit de Robert Gerhard, *Els focs de Sant Joan*, inspirat en les falles d'Isil.

Grup Bizot

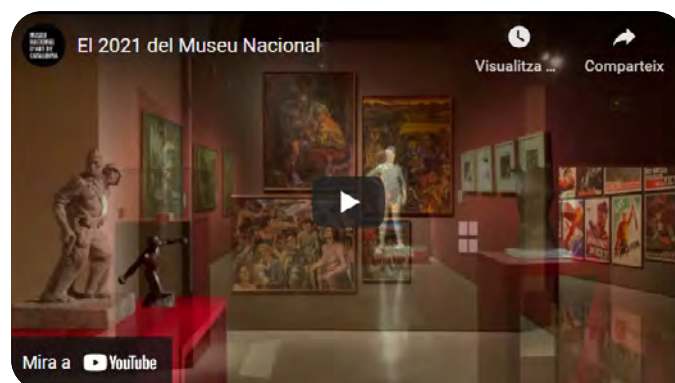
Del 28 al 30 d'octubre

El director del Museu Nacional, Pepe Serra, ha participat a la trobada anual del Grup Bizot, grup de treball que reuneix periòdicament les direccions dels museus amb més rellevància del món.

Aquest any, després que l'any passat la reunió s'hagués de celebrar de manera telemàtica a causa de la covid-19, s'ha tornat a celebrar en format presencial a Dresden (Alemanya).

La trobada és un fòrum per debatre idees, intercanviar experiències, facilitar la cessió d'obres d'art entre museus i comentar les darreres novetats museístiques.

El 2021 del Museu Nacional

 Vídeo **El 2021 del Museu Nacional**

RSC Responsabilitat Social

El Museu ha renovat les certificacions **IQNet SR10**, **Biosphere Responsible Tourism**, i les certificacions ambientals **ISO 14001** i **EMAS**.

MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA

Butlletí intern de
Responsabilitat Social

Un museu compromès

Núm. 025
Març 2021

Programa 2021, més enllà de les exposicions temporals

En aquest any marcat per la pandèmia, el programa del Museu posa encara més l'accent en la seva condició de **servei públic**. **Les exposicions i activitats tenen l'ambició de generar el major rendiment cultural i social possible**, alhora que es fa un esforç de contenció de la despesa. [Podeu consultar aquí el programa](#).

Una idea important és que **apostem per recuperar la presència dels visitants en la mesura del possible i també per aconseguir el màxim impacte en el teixit cultural**. Creadors, professionals i empreses del sector som interdependents. La idea és col·laborar el màxim possible per incorporar punts de vista i distribuir els recursos.

Enguany volem explicar també la tasca que fa el Museu més enllà dels projectes temporals, ordenada segons els àmbits del nostre **Pla d'Acció**, com ara el **pla de reserves**, les **publicacions**, el **treball amb la Xarxa de Museus d'Art**, el **pla comunitari de Sants-Montjuïc**, el **pla d'accessibilitat i inclusió**, el **programa Art i Salut**,

el **programa educatiu**, el **CREC** o les **beques amb la Plataforma Assembleària d'Artistes de Catalunya**, entre d'altres.

Al Museu també marquem gols per una bona causa!

Molts de vosaltres ja haureu vist que tenim exposades a la Sala Oval les botes originals amb què Leo Messi va batre el rècord absolut de gols marcats amb un mateix club de futbol, el FC Barcelona.

Però què tenen a veure Adidas i Leo Messi amb el Museu? Què tenen a veure l'art i el futbol? Doncs en aquest cas molt, ja que s'han sumat en pro d'una bona causa.

I és que **les botes de Messi** encara marcaran un gol més: **ajudaran a nens i nenes amb malalties oncològiques o amb altres patologies greus i les seves famílies**, especialment durant la seva estada a l'hospital.

El Museu Nacional ha arribat a un acord amb Adidas i Leo Messi per subhastar-les i dedicar els diners recaptats al **programa Art i Salut**.

Recordem que es tracta d'un programa pioner que portem a terme des de 2018 amb l'Hospital de la Vall d'Hebron i l'Institut Català de la Salut, i que fa servir **l'art com una eina terapèutica i preventiva que ajuda a millorar la salut física i emocional de les persones**.

Segons afirma **Leo Messi**: «el més important és poder tornar alguna cosa als nens que lluiten per la seva salut».

Estat actual de la implantació de la metodologia RSC

El Museu Nacional va començar a treballar per accedir a la certificació IQNet RS10 a partir de l'any 2012, i, per tant, suma gairebé 10 anys de recorregut i experiència treballant sota postulats del codi ètic i posant a punt la metodologia que alinea els objectius d'RS, l'Estratègia i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). En aquest temps, la gestió del Museu ha incorporat els criteris de **responsabilitat social**, de sostenibilitat i d'eficiència energètica en la gestió, i ha eixamplat la dimensió social i comunitària en termes d'accessibilitat i inclusió. S'ha treballat en nous relats de la col·lecció sota la premissa

de cultura per a tothom, s'han proposat nous programes educatius per compartir el coneixement i les experiències formatives i vitals, i, en definitiva, i, en paraules del director, siguin quines siguin les circumstàncies, el Museu és un instrument de diàleg, de debat i de participació comunitària amb una clara funció educativa, social i de coneixement. En la categoria dels valors ètics, el Museu ha elaborat un codi específic on es fixen els aspectes fonamentals de compromís i actuació, i s'ha treballat per impulsar aquests criteris com a part fonamental dels projectes i les activitats.

Agenda 2030: objectius i projectes 2021

Si bé dels 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030 només el número 4 fa referència a l'educació/cultura, els diversos projectes del Museu apunten directament també a molts altres ODS.

Garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida per a tothom.

En aquest sentit, s'estan alineant els projectes amb els següents ODS:

- Pla d'igualtat i de gènere (ODS 5)
- Pla d'accessibilitat (ODS 10)
- Compra responsable (ODS 12)
- Acció climàtica (ODS 13)
- Accions derivades del posicionament a favor de la pau, la justícia i la solidesa de les institucions (ODS 16)

Redacció del codi ètic, política RS i procediments.
Formació del Comitè RS.
Primera auditoria i certificació IQNet SR10.

2009
Certificacions
ambientals
i referents de
medi ambient

Plantejament inicial per obtenir
la certificació IQNet SR10 d'AENOR.
Posada a punt de la metodologia.

2012

2013

Consell social:
- Quatre taules de treball.
- Aprovació del document **Estratègia 2017**.

Increment de la rendibilitat social del
Museu per esdevenir un museu
dinàmic i obert a tothom, on la visita
sigui una experiència de qualitat.

Assolir l'accessibilitat universal.
Impulsar la Responsabilitat Social
Corporativa (RSC): nomenament del
Coordinador RSC

SR10-0004/2013

Identificació dels grups
d'interès.
Inici polítiques socials.
Indicadors, diàlegs.
Treball intern
d'implantació de
la metodologia RS.

2014

2015

Avaluació i prioritització dels grups d'interès.

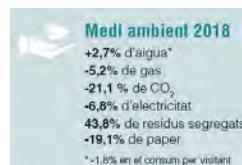
MATEU MATERIALITAT (2015)				
	Alta	Medi	Baixa	
Alta	Relació amb els clients Relació amb la ciutadania Relació amb els mitjans de comunicació Relació amb els socis i col·laboradors Relació amb els treballadors Relació amb els inversors Relació amb els proveïdors Relació amb els competidors Relació amb els reguladors Relació amb els organismes de control Relació amb els organismes de certificació Relació amb els organismes de promoció Relació amb els organismes de defensa dels drets Relació amb els organismes de defensa del medi ambient Relació amb els organismes de defensa del patrimoni Relació amb els organismes de defensa del patrimoni cultural Relació amb els organismes de defensa del patrimoni natural Relació amb els organismes de defensa del patrimoni immaterial Relació amb els organismes de defensa del patrimoni lingüístic Relació amb els organismes de defensa del patrimoni científic Relació amb els organismes de defensa del patrimoni tècnic Relació amb els organismes de defensa del patrimoni artístic Relació amb els organismes de defensa del patrimoni arquitectural Relació amb els organismes de defensa del patrimoni urbà Relació amb els organismes de defensa del patrimoni rural Relació amb els organismes de defensa del patrimoni marítim Relació amb els organismes de defensa del patrimoni fluvial Relació amb els organismes de defensa del patrimoni lacustre Relació amb els organismes de defensa del patrimoni costaner Relació amb els organismes de defensa del patrimoni insular Relació amb els organismes de defensa del patrimoni subaquàtic Relació amb els organismes de defensa del patrimoni geològic Relació amb els organismes de defensa del patrimoni paleontològic Relació amb els organismes de defensa del patrimoni arqueològic Relació amb els organismes de defensa del patrimoni històric Relació amb els organismes de defensa del patrimoni etnològic			
Medi				
Baixa				
	Bona	Mala	Alta	Baixa
Importància de l'impacte ambiental				

Nou organigrama:
creació de la
coordinació RS.
Memòria RS
normalitzada. GRI4.
Diàlegs i
Materialitats.

2016

2017

Consolidació de les
polítiques ambientals i
de sostenibilitat.
Elaboració del nou Pla
Estratègic (més social).

2018

2019

Presentació del
Pla Estratègic 2019-2022/2029.
Nou organigrama.
Pla d'Accessibilitat.

Covid-19
Pla de contingència
Teletreball.

2020

2021

Alineació dels objectius RS, el Pla Estratègic i
els ODS de l'Agenda 2030.
Pla d'Qualitat.
Nomenament de la referent d'accessibilitat.

2022

Consolidació del sistema d'RS.
Ampliació del Museu (Fira).
Creació del canal de denúncies (UE).
Afrontar l'interinatge.
Mapa d'aliances.
Valor Social Integrat dels Museus.
Observatori Social dels Museus.

Seguiment de les accions, els objectius i els projectes del 2021

Accions associades a la
responsabilitat social
(inclosa la gestió ambiental)

Dones: 96

Homes: 37

Un 64 % amb contracte indefinit.

Perfil de la plantilla. Nombre d'empleats: 133

Seguint els diversos Plans de Contingència per fer front a l'emergència sanitària provocada per la covid-19, s'han establert les bases i s'ha proporcionat el material informàtic necessari per treballar sota la fórmula del teletreball. Amb la recuperació gradual de la presencialitat s'ha normalitzat la fórmula que combina el teletreball i el treball presencial, i s'han adaptat les característiques a les necessitats de cada àrea.

Equip humà

Se l'ha situat al centre de la gestió i s'ha demanat que participi en l'elaboració del Pla de Formació, que ha servit per registrar unes necessitats a les quals es donarà compliment. La formació és un eix essencial per a l'actualització i valoració del talent, així com de les capacitats professionals i personals de l'equip.

DLT

El Museu ha començat l'actualització de la Descripció de Llocs de Treball, així com la Relació de Llocs de Treball. Entre altres funcions, la DLT permetrà complementar les exigències del Pla d'Igualtat.

Pla d'Igualtat

Amb l'objectiu de potenciar les polítiques i els valors d'igualtat de gènere, el Museu Nacional ha fet un pas més amb l'elaboració d'un Pla d'igualtat de gènere. Es tracta d'un conjunt ordenat de mesures, adoptades després d'un diagnòstic de la situació, que té com a objectiu aconseguir la igualtat de tracte i oportunitats entre dones i homes a l'empresa, i eliminar qualsevol tipus de discriminació per raó de sexe.

Els plans d'igualtat estableixen els objectius específics d'igualtat que cal assolir, les estratègies i pràctiques que cal adoptar per aconseguir-los, així com l'establiment de sistemes eficaços de seguiment i avaluació dels objectius fixats.

El Pla d'Igualtat té en compte, de manera transversal, els diversos àmbits de l'organització i el conjunt de les persones que en formen part, en compliment de la normativa de referència internacional, comunitària, estatal i autonòmica.

El 100 % de la plantilla ha rebut formació. La despesa mitjana ha estat de 14,50 € i de 30 hores per persona

Consolidació del model de contractació responsable

S'ha tancat el protocol intern i la implantació del programa ECOORDINA per al compliment de la Coordinació d'Activitats Empresarials (CAE) i l'homologació de proveïdors. La proposta ha estat seguir amb les etapes iniciades l'any 2020 fins a la total implantació.

Exemple de clàusules socials que el Museu Nacional té en compte per a la contractació:

- Pla de formació continuada de l'empresa durant el període de contracte.
- Mesures de foment de l'ocupació.
- Pla per a la conciliació de la vida personal, familiar i laboral del personal treballador.
- Protocol per a la prevenció, la detecció, l'actuació i la resolució de situacions d'assetjament sexual i d'assetjament per raó de sexe.
- Pla d'igualtat entre homes i dones.
- Plantilla amb un percentatge de treballadors amb discapacitat superior al que imposa la normativa.

La despesa social del Museu Nacional d'Art de Catalunya el 2021 ha estat de 38.960,25 €

Participació en el Pla de Museus Baròmetre Social dels Museus (BSM)

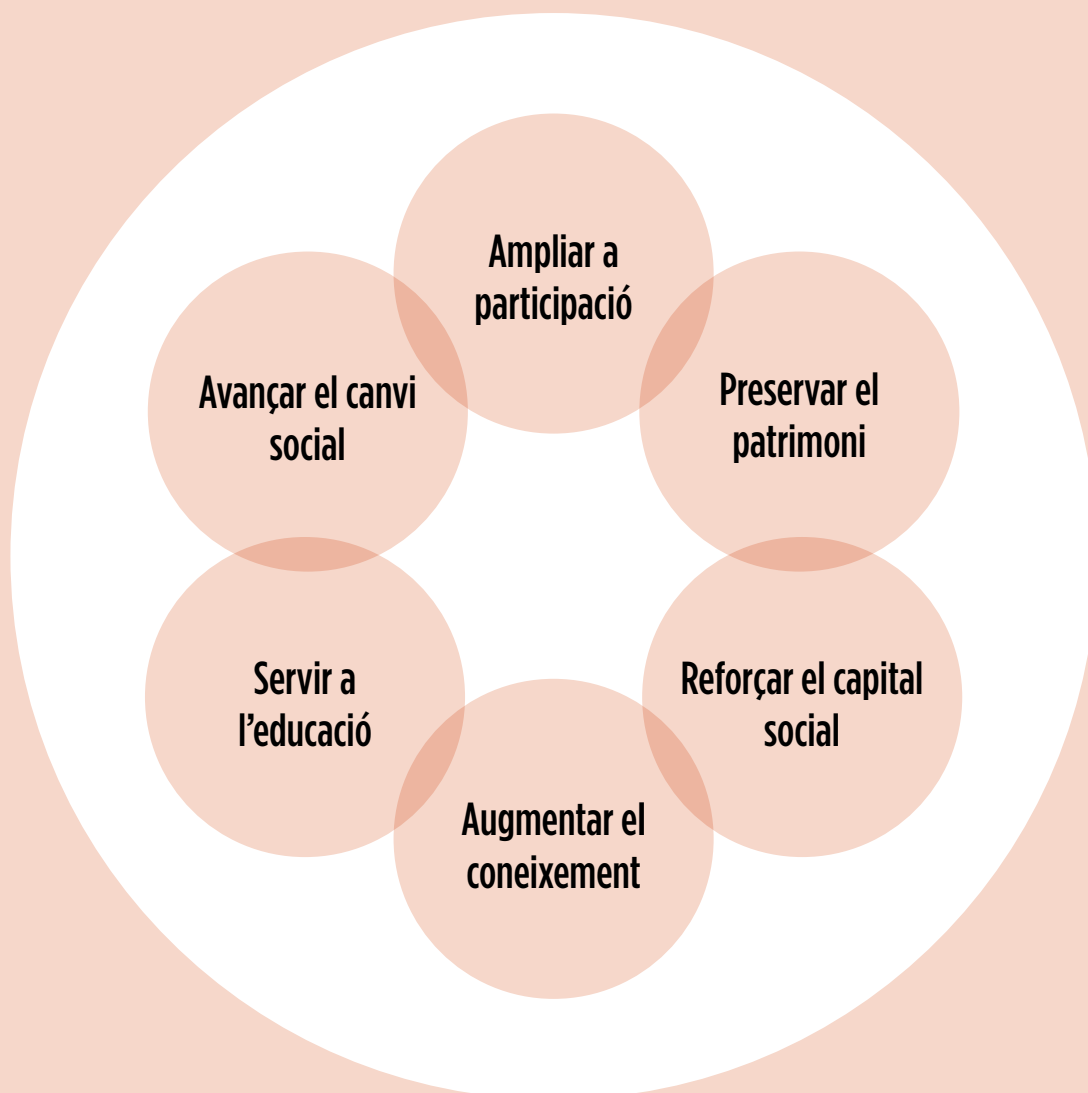
Una de les actuacions previstes en l'objectiu específic 6.1 del **Pla de Museus de Catalunya**, que busca augmentar la visibilitat dels museus mitjançant estratègies de promoció del seu valor públic.

El **Baròmetre Social dels Museus** té com a objectiu elaborar un estudi anual per recopilar dades sobre l'impacte social col·lectiu dels museus catalans, fent un seguiment de les tendències mitjançant indicadors, identificant casos de bones pràctiques i aprofundint en alguns temes a través de recerques i avaluacions.

El projecte vol estudiar anualment uns àmbits d'impacte fixos mitjançant un nucli central d'indicadors que permetin obtenir una visió conjunta i agregada dels museus catalans i, a la vegada, un tema específic diferent cada any per aprofundir en algun dels àmbits o explorar-ne de nous.

El Museu Nacional d'Art de Catalunya, degut al seu compromís social, ja conegut en el sector, ha estat convidat a participar a la taula de treball i a formar part de la fase pilot per determinar els indicadors d'impacte social i els indicadors d'avaluació de l'esmentat impacte.

El BSM es concep com una eina bàsica per donar a conèixer el valor públic dels museus catalans, mesurant i demostrant els beneficis que aporten a la societat

Impactes públics potencials que mesura el BSM.
Margarida Loran Gili, 2018, *Baròmetre Social dels Museus*.
Proposta de model i desenvolupament.

Participació en l'estudi Valor Social Integrat (VSI) dels museus

Estudi impulsat per l'ESCI i la Càtedra Mango d'RSC de la Universitat Pompeu Fabra.

L'objectiu del projecte és fer el càlcul del **Valor Social Integrat (VSI) generat pels museus de l'Articket Bcn** a partir d'aquesta metodologia, utilitzada recentment per calcular el valor social generat per les universitats públiques catalanes.

La metodologia del VSI, que permet visualitzar el valor creat per una organització per als seus grups d'interès, combina una anàlisi qualitativa i una altra de quantitativa. L'anàlisi qualitativa busca avaluar els impactes que l'organització genera, basant-se en consultes als representants de tots aquests grups d'interès; l'anàlisi quantitativa, en canvi, se centra en la quantificació del valor percebut a través del desenvolupament d'indicadors i servidors intermediaris que permetin monetitzar el valor generat per als principals grups d'interès.

Medi ambient

Com a responsable de la conservació del patrimoni, el Museu Nacional té el compromís de treballar per una societat millor, també a través d'una política ambiental. Per això, el Museu ha implantat un Sistema de Gestió Ambiental que permet desenvolupar la seva activitat amb el màxim respecte per l'entorn i minimitzar l'impacte sobre el medi ambient.

La Declaració Ambiental recull la diagnosi i el pla d'acció anual del Museu, que es basa en la difusió ambiental, la prevenció de la contaminació i la millora contínua, d'acord amb la norma ISO 14001, obtinguda el juliol del 2011, i el Reglament Europeu EMAS, certificació assolida el gener del 2012.

Què fem per reduir el nostre impacte ambiental?

Eficiència energètica

El principal consum energètic del Museu ve donat per la climatització, la ventilació i la il·luminació.

Què fem per millorar l'eficiència energètica?

- Millora de la **il·luminació en exposicions i oficines**: eliminació de les il·luminacions indirectes i implantació de tecnologia LED en llums directes.
- **Programació horària** de la il·luminació i climatització (a través d'un estudi realitzat per l'Àrea de Restauració i Conservació Preventiva sobre les necessitats mínimes de conservació de les obres d'art).
- **Detectors de presència** a les sales d'exposicions perquè s'apaguin els llums si no hi ha públic.
- **Sistema de monitorització** de control de les consignes de climatització.
- Instal·lació de variadors de freqüència per **reduir la velocitat dels ventiladors de la climatització**.
- **Aturades de la maquinària** de fred i calor en funció de la temperatura i la humitat interior i exterior.
- Contractació d'**energia elèctrica 100 % d'origen renovable**.
- **Actuacions tècniques** en maquinària que ajuden a reduir el consum: millora de l'aïllament, canvis de cremadors, etc.
- Actualització de totes les **neveres** antigues per nous aparells més **eficients A+++**.
- Eliminació d'impressores individuals. Ús d'**equips multifunció** més eficients.
- Obtenció de la **ISO 50001 de gestió energètica** a través de l'empresa de manteniment contractada pel Museu.

Reconeixements ambientals

- Certificació ISO 14001/EMAS.
- Registre EMAS.
- Certificació Biosphere.
- Membre de Turisme Sostenible.
- Es poden consultar les nostres **Declaracions ambientals** publicades anualment amb el detall del nostre comportament ambiental

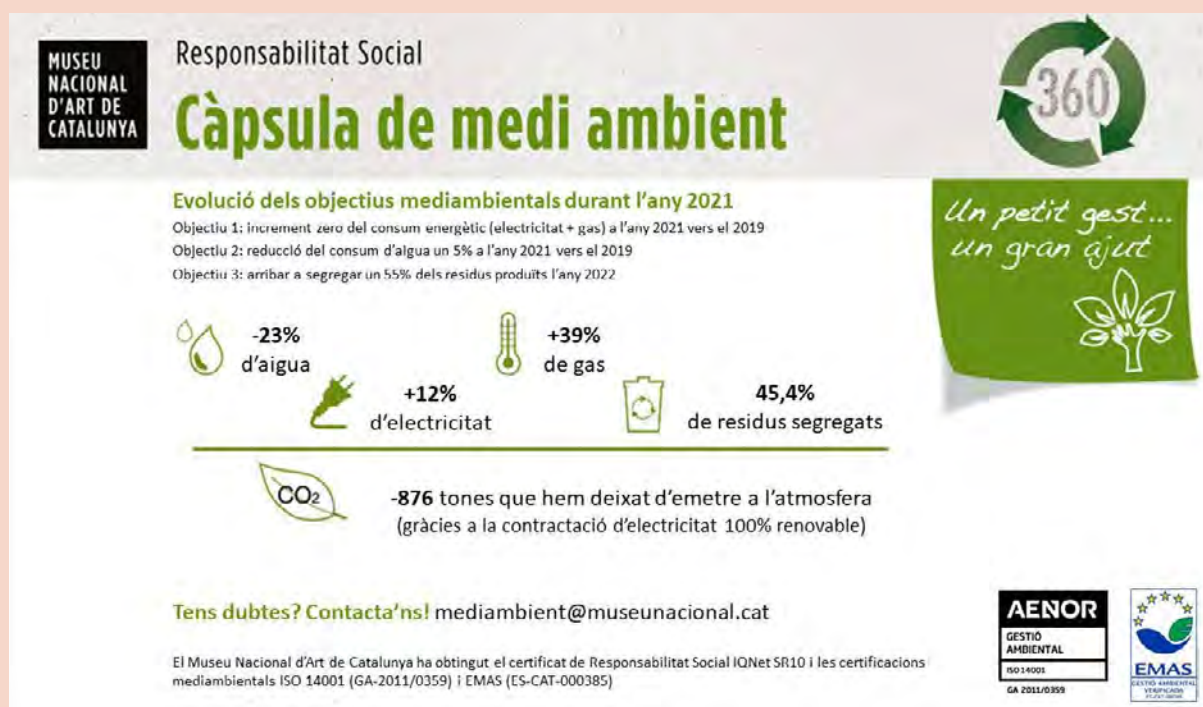

SR10-0004/2013

Aquest any destaca l'estudi realitzat per al projecte d'instal·lació de **plaques fotovoltaïques** a les cobertes de l'edifici, a la coberta de la Sala Oval i a l'aparcament, que podria representar fins a un 12 % d'estalvi d'electricitat, i d'una nova **caldera de condensació** amb alt rendiment que podria representar un 30 % d'estalvi de gas natural.

Entre els reptes de futur hi ha l'adjudicació d'un contracte de serveis energètics a llarg termini amb inversions en la reducció dels consums, i la creació d'una guia adaptada de disseny i producció d'exposicions sostenibles.

* Dades comparades amb els valors de l'any 2019.

Xarxa de Museus d'Art de Catalunya

S'ha continuat treballant per facilitar préstecs i dipòsits entre els museus que integren la Xarxa de Museus d'Art de Catalunya (XMAC). A més, s'ha redactat el nou Programa d'Actuacions 2022-2025 i s'ha encarregat un nou web que s'estrenarà l'any vinent.

Comissió de feminismes i identitat

En els darrers temps, el debat en matèria de gènere, feminismes i identitat ha entrat amb força en l'àmbit museístic. En aquesta línia, la Xarxa de Museus d'Art de Catalunya l'any passat va començar a treballar en l'elaboració d'un cens amb les dones artistes presents en les col·leccions dels museus que integren la Xarxa, un projecte de recuperació i visibilització de les dones creadores que conformen els seus fons. Les dades recollides permeten xifrar en un miler les dones artistes presents a les col·leccions dels museus que formen part de la XMAC.

Ara l'objectiu és estudiar les artistes que van viure sota la dictadura franquista i contactar amb les que encara són vives i que són testimoni d'una realitat d'opressió i manca de llibertats que cal recollir de manera prioritària. Això servirà per apropar-nos a una realitat que explica, encara avui, que hi hagi tantes artistes desconegudes i/o invisibilitzades.

Transformar la mirada: la visibilitat de les dones artistes

Amb motiu del Dia Internacional de les Dones i de manera conjunta amb la Biblioteca Joaquim Folch i Torres, s'ha organitzat aquest diàleg en línia per conèixer, repensar i debatre el lloc que ocupen les dones als museus. Amb la participació de les historiadores de l'art i especialistes en feminismes Elina Norandi i Laia Manonelles, i de l'artista Mari Chordà.

Vídeo Diàleg. *Transformar la mirada: la visibilitat de les dones artistes*

Comissariats en línia

La XMAC ha continuat l'aposta, iniciada l'any passat, pels **comissariats en línia**. Aquest espai de difusió digital permet que professionals amb perfils molt diferents explorin les col·leccions dels museus que en formen part i n'articulin discursos molt diversos tot oferint noves mirades dels seus fons.

Ulls confinats

Ulls confinats, escenifica una situació d'urgència amb els arxius dipositaris dels museus. Respon a un seguit de qüestions que em vaig fer, intuïtivament, el primer mes del confinament per Covid-19. L'intent de posar imatges al que va succeir, amb l'esperança dipositada en les obres que s'han materialitzat durant aquest període.

[Accedeix-hi](#)

ACCÉS ➔

1000 maneres de morir en un museu d'art

Els 22 museus de la XMAC ens mostren obres de totes les èpoques i estils, dels frescos medievals fins al còmic, tot passant per la mitologia renaixentista i barroca, el paisatgisme romàntic, el gravat popular o la instal·lació conceptual. Hi ha més maneres de morir que no pas de néixer.

[Accedeix-hi](#)

ACCÉS ➔

Miralls d'Art. Identitats infinites

Lectures en clau LGTBIQ+ d'obres de les col·leccions dels museus de la XMAC amb motiu del Dia de l'Alliberament LGTBIQ+. Amb aquesta acció s'ha volgut continuar la tasca de visibilització de la diversitat sexual i afectiva iniciada l'any passat, i que s'emmarca dins la missió social dels museus: transformant-los en espais on tothom s'hi pugui veure representat.

➕ Vídeo **Miralls d'Art. Identitats infinites**

Memòria econòmica

El Museu Nacional ha tancat l'exercici 2021 amb un petit superàvit de 211.592 euros (resultat provisional). Aquest inclou els ajustos temporals de finançament.

El capítol d'ingressos corrents ha crescut significativament un 18 % respecte a l'any 2020, i això posa de manifest la recuperació dels públics i l'èxit de la programació d'enguany, especialment de les exposicions temporals al voltant dels programes *Guerra Civil. Art, conflicte i memòria* i *Gaudí i la idea de ciutat*.

INGRESSOS	
1. Aportacions administracions	14.144.452
2. Ingressos propis no financers	1.481.575
Entrada taquilla	758.125
Lloguer d'espais	242.620
Altres vendes	280.131
Concessions	200.700
3. Patrocinis	636.350
En metàl·lic	511.973
En espècies	124.377
Total ingressos corrents	16.262.378
4. Ingressos per a operacions financeres i de capital	1.957.437
5. Finançament afectat per inversions en exercicis següents	-1.271.919
TOTAL INGRESSOS	16.947.896

El creixement de la despesa s'ha concentrat en els capítols de despesa en béns i serveis corrents i en el capítol d'inversions, i s'ha pogut finançar gràcies al bon comportament dels ingressos propis i amb aportacions extraordinàries de les Administracions consorciades.

DESPESA	
1. Despesa de personal	6.229.160
2. Despesa estructural sense personal	9.793.931
3. Programació i projectes	21.324
4. Altres	18.560
Total despesa corrent	16.062.976
5. Operacions financeres i de capital	637.727
6. Altra despesa de capital	35.600
TOTAL DESPESES	16.736.303

Patrocini

Empreses i entitats que han col·laborat amb el Museu Nacional:

	NOMBRE DE CONVENIS	APORTACIÓ EN DINERS	APORTACIÓ EN ESPÈCIE	VALOR TOTAL
Empreses mecenes, benefactores i protectores	7	265.000	200.000	465.000
Empreses col·laboradores	9	95.000	48.929	143.929
Mitjans de comunicació	14	0	568.220	568.220
Altres	2	42.000	0	42.000
Total	32	402.000	817.149	1.219.149

Aquesta informació fa referència als convenis de patrocini signats o vigents el 2021. Les aportacions poden ser rebudes en aquest o en futurs exercicis.

La pandèmia per la covid-19 ha reduït el nombre de visitants als equipaments culturals i ha ocasionat un descens global del patrocini. En aquestes circumstàncies s'agraeix, encara més, el suport i la confiança de les empreses patrocinadores.

 Convenis de patrocini signats o vigents el 2021

Gratificació

Mecenes

Benefactors

Protectors

Col·laboradors

Mitjans de comunicació

Consorti integrat per

Parc de Montjuïc
Barcelona
www.museunacional.cat

El Museu Nacional d'Art de Catalunya és una institució beneficiària de la Llei 49/2002, de 23 de desembre del règim fiscal de les entitats sense finalitat lucrativa i dels incentius fiscals al mecenatge.

Anunci als mitjans d'agraïment als patrocinadors.

Amics del Museu Nacional

#AmicsMuseuNacional

Els Amics del Museu han mantingut l'entusiasme i l'esforç per seguir donant suport al nostre patrimoni amb una programació variada, diversa en formats i de qualitat, tot i la situació incerta i canviant d'enguany.

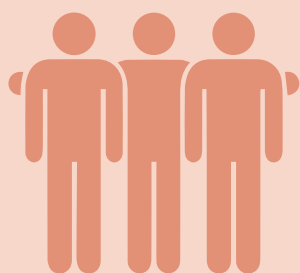
Memòria 2021 dels Amics del Museu Nacional

Aquest any 2021, l'entitat ha celebrat el seu 25è aniversari

Un total de 3.338 persones han seguit donant suport a la cultura, al patrimoni i al Museu Nacional com a membres de la Fundació Amics del Museu Nacional.

L'any 2021 s'han registrat 401 nous amics

S'han ofert 68 activitats, gairebé el triple que l'any anterior, amb un total de 4.656 assistents

S'han organitzat 44 activitats presencials i 24 en línia relacionades amb la col·lecció del Museu i les exposicions temporals programades. Els Amics del Museu també han estrenat una nova pàgina web que compta amb un procés d'inscripció automatitzat, i han obert noves vies de difusió a través de Twitter, Facebook i Instagram.

Nou patronat

Aquest any, l'entitat ha renovat el seu patronat, amb Laura Cendrós Jorba com a nova presidenta de la Fundació.

Presentación del director

Presentamos, un año más, la Memoria anual del Museu Nacional d'Art de Catalunya, un documento que recoge los proyectos que se han impulsado desde las distintas áreas que integran la institución, y que permite captar claramente que el 2021 ha sido un año en el que se ha recuperado la actividad que había quedado en parte parada debido a la covid-19. En 2021 se ha apostado por el regreso a la presencialidad porque sabemos que la experiencia de visitar el Museo es única e insustituible. Sin embargo, no hemos dejado pasar la oportunidad de incorporar ya de forma permanente la digitalización y los nuevos formatos en línea para llegar a todo el mundo.

El equipo humano del Museo, así como las empresas colaboradoras, han hecho un esfuerzo por cumplir el compromiso de nuestra institución hacia la sociedad, como espacio donde repensar la actualidad a través del arte y la creación, y encontrar herramientas para hacer frente a los retos del presente. Con la apuesta por una programación ambiciosa y la garantía de una visita confortable y segura, hemos logrado consolidar la tendencia positiva en la recuperación del número de visitantes.

Las numerosas propuestas de este año han pivotado, en gran medida, sobre dos ejes temáticos que han servido para agrupar las principales exposiciones temporales y actividades. *Guerra Civil. Arte, conflicto y memoria* ha incluido la presentación de las **nuevas salas Arte y Guerra Civil**, un espacio de referencia del arte producido durante la Guerra Civil española que ha puesto en valor un importante conjunto de obras y artistas —también de mujeres creadoras—; la exposición ***La guerra infinita. Antoni Campaña. Las tensiones de una mirada (1906-1989)***, que ha permitido descubrir a este fotógrafo en toda su trayectoria y, especialmente, las instantáneas escondidas de la Guerra, de gran valor artístico y documental; la muestra ¡El Museo en peligro! Salvaguarda y orden del arte catalán durante la Guerra Civil, que ha dado a conocer al gran público un episodio primordial de nuestro patrimonio museístico y del propio Museu Nacional; y, finalmente, dentro del programa “Artistas en el Museo”, la intervención del artista Francesc Torres ***Aeronáutica [vuelo] Interior***, que ha convertido la Sala Oval en un escenario de grandes dimensiones con dos réplicas a escala real de aviones de combate para reflexionar sobre la muerte y el sacrificio de morir por un ideal. Estos proyectos han convivido con un amplio programa de actividades organizado con la colaboración de entidades y colectivos especializados de todo el territorio, los cuales han aportado visiones expertas y nuevos puntos de vista.

El otro gran eje temático ha sido *Gaudí y la idea de ciudad*, con ***Gaudí***, una exposición exhaustiva y rigurosa para deshacer mitos y situar al arquitecto catalán dentro de un contexto político, ideológico y estético muy concreto. Un

proyecto coproducido con el Musée d'Orsay, que consolida así la línea de colaboraciones con los principales museos de todo el mundo, y que también ha tenido un programa de actividades específico. La muestra ha comportado labores de conservación y restauración de gran envergadura.

Al margen de estos dos grandes programas, las salas de arte moderno también han acogido la exposición ***Los colores del fuego. Hamada-Artigas***, una aproximación a las relaciones artísticas entre Cataluña y Japón a través de la relación de amistad y admiración mutua de estos dos grandes ceramistas del siglo xx.

En cuanto a la colección, han ingresado en el Museo casi 600 obras nuevas, gracias al impulso del programa de adquisiciones de la Generalitat, y a nuevas donaciones y depósitos. Es especialmente relevante el incremento del fondo de **fotografía** de Antoni Campaña, Julio Ubiña o Mey Rahola, así como la compra de los dibujos de Núria Pompeia para el libro *Maternasis*, o la donación de un conjunto importante de obras de Benet Rossell, que han permitido seguir desplegando el periodo de **Arte de posguerra y segunda vanguardia**.

Este año también se ha presentado el **nuevo programa educativo “Exploremos el pasado, hablemos del presente”**, en el que se ha potenciado que escuelas e institutos de toda Cataluña se hagan suyo el Museo para tratar cuestiones como **el género, la cultura de paz, la interculturalidad, la sostenibilidad o el medio ambiente**. Asimismo, se ha creado un nuevo programa que apuesta por **la práctica del dibujo** como herramienta para potenciar el conocimiento del arte para todo tipo de públicos.

Otras novedades son: el **programa de acción comunitaria L'Obrador**, un nuevo espacio de experimentación que quiere consolidar las relaciones entre el Museo y los barrios de Barcelona, especialmente del Poble-sec; la creación de una nueva **Área de desarrollo estratégico de negocio**, encargada de la promoción corporativa y del turismo cultural, y la gestión de espacios y eventos; y en términos de **accesibilidad**, la instalación de una maqueta táctil del edificio para personas invidentes o con baja visión.

Sin duda, este ha sido un año en el que el Museo Nacional ha demostrado su capacidad para adaptarse a los nuevos tiempos, poniendo el foco en su **dimensión social y educativa, con vocación de servicio público, y afianzando su compromiso con la sostenibilidad y la responsabilidad social**.

Pepe Serra Villalba

Director del Museu Nacional d'Art de Catalunya

Director's Presentation

Once again, we present the *Annual Report* of the Museu Nacional d'Art de Catalunya, a document that gathers together the projects developed in the different areas of the institution. The report clearly shows that 2021 was a year in which the activities that had largely been put on hold due to the Covid-19 health crisis were restored. In 2021, we decided to welcome visitors back to the Museum, as we know that the experience of visiting the Museum is unique and irreplaceable. However, we also took advantage of the opportunity to advance digitally and launch new online formats on a permanent basis, making them available to everyone.

The Museum's human resources, as well as the collaborating companies, have made an effort to fulfil our institution's commitment to society, as a space to rethink current events through art and creation, and to find the tools needed to face up to the challenges of the present day. With its commitment to ambitious programming and the guarantee of a comfortable and safe visit, the Museum has been able to consolidate the positive trend in recuperating the number of visitors.

This year's numerous proposals have largely revolved around two themes, and these have served to bring together the main temporary exhibitions and activities. *Civil war. Art, conflict and memory* has included the presentation of the **new Art and Civil War rooms**, a space of reference for art produced during the Spanish Civil War, that has brought to light an important selection of works and artists, including women creators; the exhibition ***The Endless War. Antoni Campañà. The tensions of the 20th century (1906-1989)***, has allowed us to explore the entire career of this photographer, in particular the hidden snapshots of the War which are of great artistic and documentary value; the exhibition ***Museum in Danger! Safeguarding and organisation of Catalan art during the Civil War***, which has allowed the general public to learn about a major episode in our country's museum heritage and the Museu Nacional itself; and, finally, as part of the "Artists in the Museum" programme, the artistic intervention of artist Francesc Torres, ***Aeronautics Interior [Flight]***, which turned the Oval Hall into a large stage for two life-size replicas of fighter jets, to reflect on death and the sacrifice of dying for an ideal. These projects have coexisted with an extensive programme of activities organised with the collaboration of specialist organisations and groups from all over Catalonia, providing us with expert views and new perspectives.

The other major theme was *Gaudí and the idea of the city*, with ***Gaudí***, an exhaustive and in-depth exhibition to dispel the myths and place the Catalan architect within a very specific political, ideological and aesthetic context. It

was a project co-produced with the Musée d'Orsay, which consolidated a series of collaborations with major museums around the world, with a specific programme of activities. The exhibition also involved large-scale conservation and restoration work.

In addition to these two major programmes, the modern art rooms also held the exhibition ***The colours of fire. Hamada-Artigas***, a closer look at the artistic relations between Catalonia and Japan through the friendship and mutual admiration of these two great ceramists of the 20th century.

As for the Museum's collection, almost 600 new works have been added, thanks to the promotion of the Generalitat's acquisition programme, as well as new donations and loans. The growth of the **photography** collection has been particularly important, with snapshots of photographers such as Antoni Campañà, Julio Ubiña and Mey Rahola, as well as the purchase of drawings by Núria Pompeia for the book *Maternasis*, or the donation of an important set of works by Benet Rossell, which has allowed the ongoing exploration of the period of **post-war and second avant-garde art**.

This year also saw the presentation of the **new educational programme "Let's explore the past, talking about the present"**, which encourages schools from all over Catalonia to make the Museum their own, to explore issues such as **gender, the culture of peace, interculturality, sustainability or the environment**. A new programme has also been created that uses the **practice of drawing** as a tool to enhance our knowledge of art, which is open to all.

Other new additions are: the **L'Obrador community action programme**, a new space for community experimentation that aims to strengthen relations between the Museum and the neighbourhoods of Barcelona, especially the Poblesec district; the creation of a new **Strategic business development area**, which is responsible for corporate promotion and cultural tourism, and also the management of spaces and events; and in terms of **accessibility**, the installation of a tactile model of the building for those who are visually impaired.

Undoubtedly, this has been a year in which the Museu Nacional has demonstrated its ability to adapt to today's world, by emphasising its **social and educational dimension, with a vocation for public service, and reaffirming its commitment to sustainability and social responsibility**.

Pepe Serra Villalba

Director of the Museu Nacional d'Art de Catalunya

Col·laboracions amb museus i entitats locals

El Museu Nacional agraeix als museus i entitats amb què col·labora el seu interès per desenvolupar serveis, projectes i activitats conjuntes que contribueixin a difondre i fer valer el patrimoni artístic català.

MUSEUS I EQUIPAMENTS CULTURALS DE CATALUNYA

Biblioteca Joan Miró, Barcelona
Filmoteca de Catalunya
Fundació Joan Miró, Barcelona
Museu d'Arqueologia de Catalunya, Barcelona
Museu de Ciències Naturals de Barcelona
Museu del Disseny de Barcelona
Museu d'Història de Barcelona
Museu d'Història de Catalunya, Barcelona
Museu Marítim de Barcelona
Museu Memorial de l'Exili, La Jonquera
Museu Picasso, Barcelona
Museus d'Esplugues
Xarxa de Museus d'Art de Catalunya

ENTITATS, ORGANISMES I COMISSIONS LOCALS

Agència Catalana de Patrimoni, Generalitat de Catalunya

Apropa Cultura

Associació Construint a la Sala

Ateneu d'Oficis de Poble-sec

Barcelona Obertura

Centre LGTBI de Barcelona

Centres Cívics de Barcelona

CODA1 de la Fundació IDEA

Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya

Cooperasec

Cooperativa Raons Públiques

CRP Sants-Montjuïc

CRP Sant Andreu

Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya

Direcció de Turisme i Indústries Creatives

Districte Sants-Montjuïc

Edualter i Guspira

Eina, Escola d'Art i Disseny

Escola Mossent Jacint Verdaguer

Gresol cultural Poble-sec

Grup de Dones Arpilleres de Poble-sec

Hospital de la Vall d'Hebron

Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural

Institut Català de la Salut, Generalitat de Catalunya

Institut Consell de Cent de Barcelona

Institut de Cultura de Barcelona

Institut Escola Arts

48H Open House Barcelona

Pla Comunitari del Poble-sec Plataforma

Assembleària d'Artistes de Catalunya

Plataforma Vértices

Universitat Autònoma de Barcelona

Universitat de Barcelona

Universitat de Vic

Voltes. Cooperativa d'Arquitectura

**MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA**

Parc de Montjuïc
Barcelona
www.museunacional.cat

Fes-te Amic del Museu!
www.amicsmuseunacional.org

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**

Un Museu compromès

SR10-0004/2013

